

Молода Україна

журнал української демократичної молоді

РІК ВИДАННЯ XXIX

ЛІПЕНЬ-СЕРПЕНЬ — 1979 — JULY-AUGUST

Ч. 280

ISSN 0026-9042

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Канаді:

B. Yaremchenko,
28 Frontenac Rd.
London, Ontario

Leo Lupul
130 Pilkington St.
Thorold, Ont. L2V 1B4

T. Boyko
2582 Cornwall Dr.
Penticton, B.C.
Y2A 6X3

В США:

Головний представник
Alex Poszewanyk
5240 N. Le Claire Ave.
Chicago, Ill. 60630

Iw. Ivahnenko,
72 Feather Bed Ln.
Hopewell, N. J. 08525

L. Jemetz,
2941 Amboy Road,
Warren, N. Y., 13164

W. Ponomarenko,
5802 Vandalia Ave. S. W.
Cleveland, Ohio, 44144

У зах. Німеччині:

Mychajlo Ihnatenko
2. Hamburg — Wandsbek,
Lesserstr. — 225
West Germany

В Англії:

A. Bondarenko
78 Kensington Park Rd.
London W. 11, — England

В Австралії:

S. Krywolap,
Box 1586 M.
G. P. O. Adelaide,
S. Australia

МОЛОДА УКРАЇНА

Видає Центральний Комітет
Об'єднання Демократичної
Української Молоді.

Голова ЦК: В. ПЕДЕНКО

Редактуре Колегія:

В. Вакуловський, Л. Ліщина,
М. Смик, Ю. Криволап,
В. Родек, А. Лисий, О. По-
шиваник, Л. Павлюк.

Адміністратор З. Корець

MOLODA UKRAINA

A Ukrainian Monthly Magazine.
Published by the Central Committee
of the Ukrainian Democratic Youth
Association.

In USA — Association of American
Youth of Ukrainian Descent.

President: V. PEDENKO
18 Henderson Ave.
Thornhill, Ont., Canada
L3T 2C0

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

Річна передплата

У США, у Канаді і в Україні 9.00 доларів
Ціна одного примірника: 1.00 дол.

В Австралії 6.50 дол. (австрал.)
Ціна одного примірника: 70 центів

В Англії і Німеччині 7.00 дол. (америк.)
Ціна одного примірника: 80 центів (америк.)

В усіх інших країнах Європи 6.00 дол. (америк.)
Ціна одного примірника: 65 центів (америк.)

В усіх країнах Південної Америки 5.00 дол. (америк.)
Ціна одного примірника: 50 центів (америк.)

Зазначене число після прізвища передплатника означає останнє число журнала, за яке заплачено передплату.

За зміну адреси просимо присилати поштові значки або інтернаціональні купони (International coupon) на суму 25 канадійських центів.

Редакція не приймає матеріалів без підпису автора і застерігає за собою право скорочувати статті і правити мову; рукописів не повертає.

Статті підписані прізвищем або ініціалами автора не завжди відповідають поглядам редакції.

За зміст і мову оголошень редакція не відповідає.

Листування з редакцією та адміністрацією просимо слати:

MOLODA UKRAINA,
Box 40, Postal Station "M", Toronto, Ontario, Canada, M6S 4T2

В ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ: Поезії — М. Руденко, Л. Глібів, О. Кобець, В. Ткаченко, І. Багряний. І. Людим — Симон Петлюра про церкву. С. Кузьменко — Відсвіт з білого краю. Розмова з В. Морозом. В. Гришко — Слово з нагоди 100-річчя з дня народження С. Петлюри. С. Голубенко — Тарас Шевченко і Марія Тельоні. Є. Чайка — Що в кого болить, той про те й говорить. Автобіографія В. Мороза. З життя ОДУМ-у. У справі конкурсу для молоді фундації Марусі Бек.

На обкладинці: Валентин Мороз — борець за самостійність України — під час пресової конференції з українськими журналістами в Торонто 9-го червня 1979 р. — фото Ів. Корця.

Микола РУДЕНКО

■
У час прозрінь, падінь і струсів,
У час вагань і дозрівань
Я те пізнав, що знати мусів
Іще в свою донецьку рань.

Збагнув, яким струмком лінівим
Текли мої скупі рядки.
Неначе був я негативом,
Де чорне й біле — навпаки.

Хто в пошуках себе не зрадив,
Той знайде істину саму:
Який туман на мозок падав
І звідки взявся, і чому?...

З усіх бійниць іржаві стріли
На нас націлені були.
Ми починали і старіли
Серед облудної хвали.

Я відшукав свої причали,
Та з неба не зірву зірок:
В моєму віці вже кінчали,
А я роблю лише перший крок.

Та я ще викочу гармати.
Якщо заржаєши, — тоді
Наймусь шлягбавми підіймати:
Нехай проходять молоді.

1967

■
Безсмертя нації — у слові,
А слово — Бог земних віків.
Лише нікчемні й безголові
Зрікаються старих батьків.

Не робітництво, не селянство,
Не щирий, праведний народ,
А так собі — тупе міщенство,
Ходячий шлунок, жуйний рот.

Та, не зважаючи на втрати,
На лайку й дорікання злі,
Я слово буду гранувати,
Щоб стало долею землі.

Щоб за освяченим порогом,
Де ера займеться нова,
Воно й насправді стало Богом,
Який у серці ожива.

■
Нелегко рабство подолати,
Та ще складніша боротьба,
Що мас здерти чорні лати
З душі вчораишнього раба.

Вони — як панцери із криги,
Які весна з річик зрива.
Коли приходить час відлиги,
Душа не зразу ожива.

I хоч з:ика ота потреба,
Бо обновився світ земний,
Ти ще шукаш серед неба
Для себе палець еказівний.

Нехай насварюється строго,
Нехай рече і натяка,
Бо так незатишно без нього,
Бо світ Безмежністю ляка.

Ти навіть Волю ладен з дому
Прогнати за колючий дріт,
Аби не думати самому
За себе і за цілий світ.

Нехай невістка топить смалець,
А жінка хай вівцю стриже...
Ти певен, що Великий Палець
Без тебе Землю вбереже.

О небораче! В неспокої,
Що непідвладний чудесам,
Пізнай Безмежність, із якої
Ти, друже, виліплений сам.

I, зупинившись перед поля,
Ти зрозумієш в торжестві,
Що світ — це Воля,
вічна Воля,
I вся вона в твоїм естві.

1966

■
Ми матері собі не вибираєм —
Старенку, вбогу маєш берегти.
На землях тих, які вважають раєм,
Прийти у світ чомусь не здужав ти.

Там народився, де дідівське слово
Вельможний хтось холопським охрестив.
I тільки небо високоголове
Твоїм пісням нашіптує мотив.

Припавши вухом до річик і суші,
Воно вслухається в думки незлі.
I марят душі, непокірні душі
Прийдешнім раєм на оцій землі.

23. I. 74.

(“Прозріння”, поезії.
Вид. “Смолоскип”, 1978)

I. ЛЮДИМ

СИМОН ПЕТЛЮРА ПРО ЦЕРКВУ І РЕЛІГІЮ

З нагоди 100-ої річниці народження Симона Петлюри, як видання УВАН у США і Бібліотеки С. Петлюри в Парижі, вийшов у світ другий том вартісного наукового видання: "Статті, листи, документи С. Петлюри". У цій книзі напевно знайдеться чимало матеріалу не тільки про погляди визначного державного діяча на Церкву, але і про те, як зважувалися церковні питання у плянах інших керівників Держави.

Ця ділянка — церковні погляди С. Петлюри — найменше опрацьована. Увага дослідників його діяльності була, самозрозуміло, спрямована на його політичну і громадську активність, з поминенням справ шкільництва, культури та Церкви.

Народився і виростав Симон Петлюра у другій половині 19-го століття. У добі, коли устами представників Російської імперії було оголошено про смерть українського народу, з його Церквою, культурою, історією, з його мовою, якої "немає, не було і не може бути".

Але сама Церква, — обезличена, позбавлена свого імені, традицій, єпископату, — виявила витривалість, збереглася у серцях народу і багато причинила до відродження країни, якої "немає і не може бути".

Тодішні ієрархи, наслані з центральної Росії, не знали і не розуміли історії місцевої Церкви; катедральні протоєреї, частина міського духовенства, викладачів духовних шкіл і працівників консistorій, також були пришельці з півночі.

Духовні семінарії, що існували на Україні у кожній епархії, були знаряддям русифікації: виклади провадилися чужою мовою, Мазепу викликали, звеличували Петра I-го, у актових залих висіли портрети російських царів.

Так було зверху. Але з народом лишалося сільське духовенство, дяки, вчителі. Усупереч утикам, у народі тліла /вогню іскра/ великого, що її добачив і роздмухав Шевченко. Тліла іскра й у Полтавській Духовній Семінарії, де вчився юнак Симон.

Діти духовенства і нащадки козаків, приходили до семінарій володючи лише рідною мовою та наслухавшись вдома оповідань про запорожців і гайдамаків. Дехто з них швидко переходитив на російську мову і просякав російським патріотизмом. Інші витривали, ще інші не тільки витривали, але й заходились відроджувати приспаних земляків.

Між тими найактивнішими був і семінарист Симон. Походив він з козацько-духовного роду, який, — вже на рівні міщан, — мешкав на передмісті Полтави. У церковно-приходській школі Симон вчився Закону Божому, молитов у церковно-слов'янській мові, початків загальної освіти. Закон Божий і молитви він знову з дому, з родини, що була зближена до Церкви. Дід його

був ієромонахом, а бабуня черницею й ігуменею. Всі його брати — Іван, Федір і Олександер — училися в Полтавській Духовній Семінарії. Тож послідовним рішенням родини було віддати сина до семінарії.

Вступив він у Семінарію 1895 р., а через три роки Симон вже належав до гурту свідомих учнів, до української семінарської Громади. Ще через два роки, він, виявивши себе діяльним у національному русі, вступив до Революційної Української Партиї. Тоді він був ще семінаристом, але, перед самим закінченням школи, його виключили як неблагонадійного у душпастирській діяльності. Звільнення не заломало Симона і того ж, 1901-го, року він був представником своєї Семінарії на всеукраїнському студентському з'їзді.

У спогадах старшого Симонового товариша по Семінарії, Івана Рудевича ("УПСлово", 1954 р.) згадується, що Симон, слідкував за модними тоді критичними поглядами на релігію, однаке вони не вплинули на його світогляд. Він ходив до церкви на Богослужби і виконував церковні приписи. "Наш народ хранив релігію, боронив завжди звичаї", — твердив він. Також пригадував: "На Запоріжжя як приймали? А так. Питали: в Бога віруєш? — Вірюю. — А ну, перехрестись... Пришелець хрестився і тоді його пускали на Січ Запорожську".

Поглибити церковні зацікавлення перешкодило звільненню з школи семінаристові його дальше, сповнене найрізнішими обов'язками, життя. Минали роки напруженої політичної діяльності, яка завершилася винесенням його на чоло Держави. Тоді урочисті державні святкування освячувала Церква і Симон Васильович при кожній нагоді підкреслював свою відданість Церкві. Так було й 19-го грудня 1918 року, під час молебня на Софійській площі у Києві, коли він, Головний Отаман, став на коліна і перший підійшов поцілувати хреста.

А вкінці, 1-го січня 1919-го року, уряд, що його очолював Симон Петлюра, видав закон про самостійність (автокефалію) Української Православної Церкви, проголосивши, що "Вища церковно-законодавча, судова та адміністраційна влада на Україні належить Всеукраїнському Церковному Соборові". З інших точок Закону випливає, що тодішній уряд не передбачував відокремлення Церкви від держави, а намагався створити співпрацю двох чинників, — світського і духовного. Однаке, перевантажений обов'язками державного мужа, Симон Петлюра не мав змоги у ті роки викласти на письмі своїх поглядів. Його директиви закріпилися у практичних рішеннях і виявилися проголошеннем автокефалії, що її церковно-канонічного оформлення, — із-за воєнно-політичних подій, — не встиг завер-

шити у Вселенського Патріярха б. міністер ісповідань Олександр Лотоцький.

Лише на еміграції Симон Петлюра зміг викласти свої погляди на церковні справи у листах до міністра ісповідань проф. І. Огієнка. Листи датовані 1921 роком, себто роком, коли ще, — у змінених формах, — тривала збройна боротьба і коли треба було бути готовим на випадок можливих і спрагнених змін. У першому листі, С. Петлюра, як голова уряду на еміграції, висловлюється з признанням про намагання міністра ісповідань нав'язати зносили з Вселенським Патріярхом і з всесвітнimi церковними об'єднаннями. Він також підкреслює важливість перекладання богослужбових книг на живу мову, над якими працював тоді І. Огієнко, закінчивши переклад Літургії Св. Іоана Золотоустого.

У іншому листі до І. Огієнка С. Петлюра стверджує, що в короткому часі будування Держави не було зможи належно зайнятися організацією Церкви. Його турбує, що не було продумано "до логічного кінця" справу націоналізації Церкви.

Найбільше місця у згаданих листах приділено питанню автокефалії. "На мою думку, — пише С. Петлюра, — ця справа нашими церковними діячами не розкрита як слід, не конкретизована, а щодо свого ієпархічного змісту (дотеперішнього), то до кінця не доведена". Бож, міркує автор листів, "Далі власного митрополита в столичному місті, наші автокефальні мрії і змагання не йдуть, а поза вищу церковну раду при тому ж митрополитові не сягають". Він стурбовано вказує на різнобіжність тогочасних церковних дій, підкреслюючи, що не було радикально зірвано залежністю від Московського патріярха. На цю проблему він споглядає як державний муж, стверджуючи, що така церковна залежність сповільнює оформлення держави, "вгашаючи й підтинаючи самостійницькі змагання нашого народу".

Як на вартий наслідування, заохочувальний приклад, Петлюра вказує на сербську Церкву, яка, прямуванням, до власного патріярхату, скріпила державні самостійницькі змагання. Так піднісся рівень сербської незалежної Церкви "до вищого ступеня".

Якщо у Церкві навіть будуть власні єпископи і її очолюватиме свій Київський Митрополит, але триватиме юрисдикційна залежність від чужого церковного центру, то цього не вистачить, "щоб Церква Українська стала нарівні, в усвідомленні і нашему, і інших народів, з другими церквами православними". Така, організаційно незавершена, Церква не буде мати авторитету, що їй належиться, "як з мотивів державних, так і з мотивів церковно-історичної традиції, як до Церкви первозванним Ісуса Христа апостолом заснованої".

За твердженням С. Петлюри, Церкву належить відповідно оформити. Власний патріярхат виконає важливу роль у зовнішньо-церковних зносинах і матиме вплив на долю інших церков, посталих на обшарах давньої Росії. До таких церков він зараховує грузинську, білоруську, польську, лотиську і вірменсько-григоріянську. Підсумовано ці гадки наголошенням, що "українська

автокефальна Церква головою своїм повинна мати власного патріярха, як цілком логічне завершення її ієпархічної архітектоніки і еволюції нашої національної думки, нашої національної-церковної ідеології. Український патріярхат — рівний патріархові московському — це річ, потреба якої вимагається інтересами української церкви".

Прив'язання до церковних обрядів, знання Богослужб, розуміння їхнього значення виявлялося під час усього свідомого життя Петлюри й було підкреслено у рядках, що їх він написав незадовго до своєї смерті: "Як будете в церкви на 12 Євангелях, слухатимете Слово Боже про Страсті Христові, як будуть носити Святу Плащаницю біля церкви; як співатимуть радісне "Христос Воскрес!", — згадайте про мучеників України".

Він намагався слідкувати за церковними справами і ще 1905-го року, на підставі матеріалів "Церковного Вістника" подав у "Літературно-Науковому Вістнику" інформації про становище в Галичині, а між останніми своїми дописами до паризького журналу "Тризуб" подав огляди: "Києво-Печерська Лавра" та "Біля Української Автокефальної Церкви".

Тож, поминувши інші міркування, Українська Церква згадує Симона Петлюру як доброго християнина та свого вірного сина і виступає назовні проти очорнювачів його імені. Так, довідавшись у 1958 році про те, що у французькому телебаченні плямовано Петлюру як погромника жидів, Владика Митрополит Іоан склав протеста на руки посла Франції у Вашингтоні. Це голос не лишився без відгуку і французьке міністерство зацікденних справ остерегло керівництво телебачення, вимагаючи, щоб у майбутньому такі випадки не повторилися.

Пізніше, піклуванням митрополита Мстислава, на кладовище у Бевнд-Бруку перевезено з Парижа первісну плиту з-над могили Головного Отамана і покладено її на найпочеснішому місці кладовища, — у підніжжя пропам'ятного центрального хреста.

Квітень 10, 1979

"...Всі ми з'єднані великим Тризубом. Ми українці маємо чудовий герб. Тризуб — це символ дерева життя. Це дерево українського життя, яке нікому не вдалося зрубати. Наш святий Тризуб має тепер нову символіку, нову триедність: нація, віра і право людини мати гідне місце в світі!..."

Будьмо різних поглядів, але у межах духового українства. Сперечаймося, але не йдім за розумом до чужинців. І навіть, як сваримося, навчімся сваритися так, щоб не було сварки....

Кожний вибирає власну дорогу, дуже різні дороги людські, але пам'ятаймо, що вибираючись в дорогу, мусимо взяти з собою три великі речі: синьожовтий прапор, святий Тризуб і святе велике гасло: СМЕРТЬ ІМПЕРІЇ — СВОБОДА УКРАЇНИ!"

Валентин МОРОЗ
Нью-Йорк, 12 травня 1979 р.

Світлана КУЗЬМЕНКО

ВІДСВІТ З БІЛОГО КРАЮ

(Це оповідання було відзначене 17-им Літературним Конкурсом СФУЖО в 1979 р.)

— Чи у вашій бібліотеці є книжки про Україну? — звернувшись англійською мовою до Оксани Коваль, бібліотекарки невеликої канадської бібліотеки, високий, ставний, молодий чоловік.

— Так, — відповіла бібліотекарка, зацікавлено дивлячись в обличчя запитувача, ніби пізнаючи його. А з нього на неї променіла пара карих, злегка притінених задумою очей. У її відповіді бреніла нотка здивування. Попит на такі книжки у цій приміській бібліотеці був невеликий. Власно позичали їх тільки дві жінки старшого віку. Завдяки їм Оксана почала збирати, і зібрала, невелику колекцію українських книжок. А за якийсь час, побачивши, що вони стоять на полицях без руху — подарувала їх відділові чужинецьких книжок у міській бібліотеці. Звідти вона тепер час-до-часу позичала, за посередництвом міжбібліотечного обміну, ту чи іншу українську книжку цим своїм відданим читачкам. Позбувшись україномовних книжок. Оксана почала на томіст збирати англомовні про Україну, та книжки українських авторів у англійських перекладах. Вона при найменшій нагоді пропонувала їх читачам та час-від-часу виставляла у виставових вікнах бібліотеки, вірячи, що одного дня вони таки дочекаються масовішого зацікавлення.

— Небагато... — додала вона по короткій паузі, — але дещо маємо. Що б ви хотіли? Щось на політичну тему? — почала вона з цього питання, очевидно тому, що перед нею стояла людина чоловічої статі. — Чи може з ділянки мистецтва? Етнографії? Вам напевно для есею? — допитувалася вона.

— Ні, — відповів молодий чоловік, посміхаючись, — коли мені було потрібно писати есей па українські теми, я обмежувався шкільними підручниками. Зацікавився серйознішими книжками про Україну я тоді, коли моя наука в школі українознавства скінчилася.

— То ви українець! — аж вигукнула Оксана. — А я чомусь про це не подумала. Дуже приємно... Ми допоможемо вам знайти потрібні книжки. Якщо не буде в нас, ми їх вам дістанемо, — заговорила вона турботливо. — Я також українка.

— Я це зауважив, — відповів молодий чоловік.

— Зауважили? — здивувалася Оксана. — А як?

— Коли я почув, що ви ентузіастично інформуєте мене про вашу колекцію книжок про Україну, я зразу ж зрозумів, що ви українка.

— Справді? — зашарілася Оксана.

— Цілком певно, — усміхнувся молодий чоловік. — Бо, якби я вас запитав про твори Шекспіра чи Гемінгвея, ви напевно обмежились би тим, що післи б мене до каталогу чи вказали позицію, де вони стоять. Чи не так?

Оксана всміхнулася.

— Ходімо, — сказала вона, — я покажу вам полиці з книжками, які вас цікавлять. Ми три-

маємо їх усі разом, бо їх у нас поки що небагато, — додала вона начебто вибачливим тоном. — Ось Архипенко, — діткнулася вона рукою до великого формату книги на полиці. — Поруч — Українська ікона 12-14 століття, Святослава Гордінського. Оце тепер якраз дістали чудовий переклад "Лиса Микити" Івана Франка, з ілюстраціями Курилика. Є, звичайно, Енциклопедія Українознавства. На нижній полиці — переклади англійською мовою українських класиків... і більш сучасних письменників... У нас є також книжки про Україну чужинецьких авторів, як Клеренса Меннінга, Джона Армстронга та інших. Я вам дам бібліографію цих книжок, яку я сама впорядкувала і ввесь час доповнюю.

Оксана намірилася сказати, що в міській бібліотеці він знайшов би набагато більший вибір потрібних йому книжок, але в останню мить схопилася — їй хотілось, щоб цей променистозорий молодий чоловік, якщо не перечитав, то принаймні проглянув її колекцію, яку вона так старанно, з любов'ю збирала майже з того часу, як по закінченні бібліотечної школи, шістнадцять років тому, почала тут працювати.

— Перегляньте, виберіть, що вам потрібно, — сказала вона. — Я постараюся, щоб вам позичили додому навіть такі книжки, яких нормально не позичають.

За яку годину молодий чоловік, з двома книжками з колекції Оксани Коваль, як став він називати цю українознавчу колекцію, вийшов з бібліотеки, а Оксана вже знала, що він мешкає з батьками в цій околиці і звуться Ігор Гармаш.

— Цікаво б знати про нього більше, — подумала вона, коли за Ігорем зачинилися двері. Не хотілось бути докучливою, ос особливо після того, як на її запитання, що спонукало його зацікавитися українською тематикою, він відповів "ескімоси". Вона не знала, як цю відповідь сприйняти, бо хоч вона й видалася їй ніби жартом, в тоні його голосу немов би не було ніякої іронії. А коли ще, при виписуванні йому бібліотечної картки, на питання працює він чи вчиться, почула лаконічне "і працюю, і вчуся", не допитувалася більше, хоч і кортіло.

Ігор Гармаш приходив до бібліотеки майже щотижня. Але Оксана його не бачила, бо він завжди якось приходив тоді, коли була не її зміна. Аж одного вечора натрапив на неї. З якоюсь внутрішньою радістю Оксана швиденько підійшла до бібліотечної ляди, щоб прийняти від нього книжки.

— А я вже думала, що вас і не побачу, — промовила вона.

Ігор посміхнувся.

— Я багато скористав з вашої колекції, — сказав він, — і мушу сказати, що як на таку малу

бібліотеку, ваша колекція українознавчих книжок тут непогана.

— Я, між іншим, давно хотіла запитати вашу думку про це. Але ви завжди умудрялися приходити тоді, коли мене не було в бібліотеці.

— Я робив це навмисне, — сказав Ігор.

Оксана була заскочена такою відвертістю.

— Вибачте, — вражено сказала вона, — я муши ути.

— Сподіваюся, що ви не гніваетесь на мене за те, що я сказав...

— Ні, ні, — змішалася бібліотекарка, — чому ж... За правду не потрібно гніватись... властіво за вашу відвертість... В таких випадках завжди треба подумати — гніватися чи не гніватися. Я бажаю вам усього найкращого, Ігоре, — сказала Оксана й повернулася, щоб відійти.

— Я не хотів би, щоб ви подумали, що ви неприємна мені особа і що я вас оминав з цього приводу. Зовсім ні. Я дуже вдячний вам за допомогу, — зніяковіло сказав Ігор. — Знаєте, коли я вперше прийшов сюди, ви мені так багато й так докладно пояснювали про вашу колекцію, що я .. збентежився. Я думав, що кожного разу, в кожні мої відвідини, ви робите те саме. Будете мене "програмувати". А я такого не люблю. Не люблю пояснень, про які не питаю. Можливо в мене "програмувати". А я такого не люблю. Не до усього доходити сам. От і з моїм українством... Мої батьки з самого малку посилали мене до українських шкіл. Звичайно, тепер я їм за це вдячний. Але в той час я так не думав... Тоді мені здавалося — та так воно й було! — всі чиби говорили, наказували: "Люби! Ти мусиш це любити — бо це твоїх батьків, твоїх предків, а тому, значить, і твоє!" О, це "мусиш любити!" А як можна любити те, чого як слід не розуміш? А хіба ж можна любити тому, що мусиш? Пригадую, нам задавали в школі читати "Наталку Полтавку" Котляревського... "Чорну раду" Куліша... Навіть моїм батькам тяжко було розуміти мову цих творів, не говорячи вже про зміст... Пригадую, як плакали старші жінки на виставі "Наталки Полтавки". Я думав тоді: чому вони плачуть? Напевно бачать щось таке, чого не бачу я. Мої батьки з зацікавленням дивилися п'есу, але не плакали. А я сидів поруч них, бо мусів. А я дуже не люблю змушені!

— Отже, виходить, що ви переглянули чи на віть перечитали всі ці книжки з нашої українознавчої колекції виключно з свого власного бажання? — спітала Оксана.

— Уявіть собі, що так. І збираюся поглибити свої знання в цьому напрямку, наскільки зможу. Не для фаху. Я не вибрал своїм фахом україністику. Просто для самого себе. Хочу глибше зрозуміти — хто я. Я читаю книжки й українською мовою, але це для мене набагато тяжче, ніж англійською, муши часто заглядати в словник. Не дивлячись на те, що я ходив до суботніх українознавчих шкіл... — він хвилину подумав, — одинадцять років, і ми вдома розмовляємо виключно українською мовою.

— Я вже знаю, Ігоре, що ви не любите пояснень, яких не прохаєте, — посміхнулася Оксана.

— Не знаю, чи ви любите запитання. Якщо ні — дозвольте мені одне, лише одне — гаразд?

— Будь ласка, — посміхнувся Ігор. — Я слухаю.

— Що спонукало вас зацікавитися культурою ваших предків?

— Ескімоси, — сказав Ігор, дивлячись на неї усміхненими очима. — Я вже сказав вам про це, але бачу, що ви не вірите. А воно й справді так.

— Цікаво... — сказала Оксана. — Це мені не зовсім зрозуміле, але я дісталася дозвіл тільки на одне питання...

— Я знаю, ви хотіли б пояснення, — сказав Ігор, глянувши на свій годинник, — але короткою відповідю пояснити це важко, а я вже мушу ути. Мене чекає мій друг з Арктики.

— Ескімос? — запитала Оксана.

— Так.

— Що ж, — сказала вона з ноткою розчарування в голосі, — в такім разі допобачення!

Ігор рушив до виходу, а тоді раптом повернувшись сказав:

— Я зайду завтра.

— Завтра я працюю на вечірній зміні, — попередила Оксана.

— Я знаю.

Наступного вечора Ігор зайшов до бібліотеки майже перед самим її закриттям.

— Я хотів прийти раніше, — сказав він Оксані вибачливо, але я показував місто моєму приятелеві з півночі.

— Ескімосові? — спітала Оксана.

— Еге ж!

— Я бачу, вам подобаються ескімоси.

— О, так! Кому ж можуть не подобатися сильні, стійкі, відважні люди, що завжди жили, та й досі живуть у змаганні з суворою природою. Я сам жив там два роки. Вчителював. Після другого року університету перервав науку. Іхав їх чомусь навчити, а тепер не знаю, хто від кого навчився більше. Спершу я думав, що, властиво, змушує їх жити в такому несприятливому кліматі? Адже ж посунутися їм хоч трохи на південь і багато що змінилося б для них на легше і, з моєї точки зору, на краще. А поживши серед них, зрозумів, що вони закохані в свій білий край, невіддільною частиною, якою є вони самі. До речі, про білу людину вони аж так добре, як вона сама про себе, не думають. У них є легенда про походження людей...

В цей час Оксану покликали до телефону. Ігор на знак прощання підніс руку і, кинувши її назадогін "я ще заскочу", пішов до виходу.

Він прийшов до бібліотеки на третій день і знову перед самим закриттям.

— Завтра я від'їджаю, — сказав він, привітавшись з Оксаною. — Повертаюсь до університету.

— Це добре, — сказала Оксана.

— Мої батьки кажуть мені це саме.

— Не добре лише, що ви не доказали мені своєї розповіді, — додала жартівливо вона.

— Хіба? — усміхнувся Ігор. — Ну, ось вам і її кінець — повертаюся до науки зного власного переконання.

— А я хотіла б почути ще й середину, — сказала Оксана, — про ескімосів. Як вони спонукали вас зацікавитися культурою ваших предків?

— О, це! — всміхнувся Ігор. — Дуже просто. Коли я побачив, як вони люблять все своє, як дорожать ним. У них же також своя власна культура, дуже стара: мораль, звичаї, повір'я, мистецтво, легенди... Мені стало соромно, що я так мало знаю про себе, і відчув, що доки я не довідахся докладніше про своє, про себе, властиво — хто я, не зможу бути задоволеним або певним себе в житті. Почуваю, що в цьому напрямку я зробив добрий поступ завдяки вашій бібліотеці. Але це тільки початок. До речі, самі ескімоси не дуже люблять, щоб їх називати цим іменем. Вони називають себе інуїтами, що в перекладі на нашу мову означає — людьми, а слово ескімос — це людина, що живиться м'ясом...

— Цікаво, — сказала Оксана. — Я цього й не знала... Ось уже й зачиняється бібліотеку, а мені все здається, що ви не доказали чогось цікавого.

— Я думаю, що чесно відповів на ваше питання, — сказав Ігор. — Але я ще маю пів години часу. Зайдімо на каву до кав'ярні через дорогу. Розкажу вам, чому мені сьогодні так невесело.

— Оде за пів години йду попрощатися з своїм знайомим з Арктики, — сказав Ігор, коли вони сіли за малим столиком і замовили каву.

— Ескімосом?

— Так, — сказав Ігор. — Він був тут на вишкільному курсі по операціонні машин, які вживають при будівництві. Його край переходить, хоч може й повільні, але постійні зміни. Розбудовується. Завтра мій знайомий від'їжджає додому. Базіл — його ім'я. В них усі перші імена чужинецькі, а їхні власні тепер вже починають служити ім'ям за прізвища. Їхні імена не передавалися від батька, як у нас прізвища. Коли дитина народжувалася, їй давали ім'я людини, недавно — померлої, або дуже старої, вірячи, що з іменем дитини дістає також і душу цієї людини. Дівчинці давали ім'я чоловіка, а хлопчикові — жінки. Їхні імена щось значать, зрештою, як дуже часто і в нас. Базілеве прізвище, чи друге ім'я, в перекладі на нашу мову означає старий човен. Коли я був на півночі, я подружився з Базілем. Він брав мене на полювання, знайомив з їхніми звичаями, їхнім життям. О, який він був завзятий і безстрашний у себе вдома, між своїми людьми! Він міг у найбільшу хуртовину вирушити в тундрю й не заблудитися, бо його відчуття найменших порухів у природі служило йому за найдосконаліший компас. Який же він інакший тут! Такий нещасливий... Усе в нас йому не подобається... Я намагався показати йому в Торонто все найцікавіше. А він увесь час твердив: "Як можна жити в такій задусі? Як можна жити в такій метушні? Куди ви, білі люди, ввесь час поспішаєте? Чого? Як можна жити в таких кам'яних клітках, майже до неба? Я пояснював йому, як тільки міг, про переваги нашого способу життя. А він мені: "Я не зміг би тут жити. Не зміг би і все. Ох, як я вже засумував за своїми рідними й друзями! Чи ж може бути на світі краще місце на землі від моого білого краю, де все дихає справжністю і безко-

нечністю? Чи ти бачив коли-небудь якісь інші світла, що могли б дорівняти красі полярного сяйва?! Я вже так стужився за домом! Моя матуся, мабуть відчуваючи це, прислава мені торбу сушеного оленячого м'яса, якого ти так ніколи й не полюбив за ввесь час, що ти жив між нами".

— А знаєте, — посміхнувся Ігор, — живучи на півночі, я, мабуть, вперше належно оцінив наші українські страви. Я просив свою маму прислати мені рецепт на борщ.

"Ніколи, ніколи, я не зміг би тут жити", — постійно зідхав Базіл.

"Тобі тільки так здається, — переконував я його. Ти полюбив би наше життя, якби пожив тут довше й краще його пізнав".

"Ти справді так думаєш?" — питав Базіл.

"Цілком певний", — відповів я і з шкіри ліз, показуючи йому все найпривабливіше, на мою думку, щоб він принаймні хоч трохи схвалив його. І часом мені це ніби вдавалось. Особливо, коли він вечорами телефонував мені й сповіщав, що він і справді відкриває в нас кожного дня все інші й інші речі, гідні подиву, і може я й маю рабцю, коли кажу, що поживши тут трохи довше, він би звик і, мабуть, був би так само задоволений, як і тутешні люди. Та пізніше я зрозумів, що це все він говорив, щоб зробити мені присміність. Коли я вчора ввечері зайдов до нього, там був його земляк із сусіднього селища, який переходив з ним той самий курс. Знайомлячи мене з ним, він сказав: "Це Ігор, про якого я тобі вже згадував. Він, хоч і не інуїт, але добрий хлопець, майже як інуїт". Я знов, що це з його боку був неабиякий комплімент на мою адресу і повірив, що все ж таки мої зусилля — подарувати йому хоч який-небудь добрий спомин з перебування в моєму місті — не пройшли цілковито намарне. Але сьогодні такі мої сподівання остаточно рухнули. Коли я зайдов до нього біля полуздня, застав двох поліцай, що списували протокол крадіжки. Виявилося, що під час Базілової відсутності в готелі, де він перебував, хтось уліз до його кімнати, вкраяв фотоапарат і тих кільканадцять долярів, що були у його валізці. За короткий час злодія спіймали. Це був юнак із доброї родини, який сказав, що й сам не знає, чому він це зробив. Photoапарат він, ніби, вкинув у смітник, однаке там його вже не знайшли. Мені страшенно прикро, що так закінчилася Базілева візита у нашому місті. В них ніхто не замикає дверей. Коли я від'їжджаю від них, мені на згадку подарували хутро з білого лиса. Я давав йому свій фотоапарат, але він відмовився.

— Не переймайся, — сказав він мені, — мабуть цей юнак дуже нещасливий, коли йому прийшло до голови таке зробити... В такому віці... Я б допоміг йому, якби міг. Я сьогодні щасливий, бо завтра повертаюся додому. Це найголовніше. А fotoапарат я собі куплю, може ще й кращий. Я ж працюватиму. Шкода тільки фільму. На тому фільмі, в fotoапараті, були знімки із твоєго міста.

Якийсь час Ігор і Оксана мовчали. Ігор глянув на годинник.

— Треба зайти до нього попрощатися. Завтра ми обоє роз'їжджаємося. Я — на схід, він — на

НАЙСВЯТИШЕ З ЛЮДСЬКИХ ПРАВ – ЦЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ПРАВО

(Уривки розмови з Валентином Морозом)

Уривки магнітофонного запису інтерв'ю, що його мав Валентин Мороз під час відвідин української редакції Радіо Свобода в Нью-Йорку 21 травня ц.р. Інтерв'ю провадили працівники української редакції РС Віктор Гринько та Василь Шулькевич.

Гринько: У своїй полеміці з Іваном Дзюбою, ви окреслили позицію Івана Дзюби і свою досить чітко. При чому, свою позицію ви пов'язували з поняттям "український націоналізм". При цьому ви зазначили, що розумієте український націоналізм як прогресивне революційне явище, яке наявіть деякі радянські вожді і письменники, охарактеризували свого часу як позитивне явище. Як ви тепер окреслюєте свою позицію, тобто чи ви стоите на тій самій позиції?

Мороз: Ну, моя позиція чітко визначена в моїх речах, написаних під час арешту, і в моїх промовах і статтях, які написані тепер і які скоро вийдуть збіркою. Я націоналіст і вважаю, що НЕ-національного нічого в людській духовості нема. Всі явища, чи то культурні, чи духові, чи психологічні — в конкретному вияві є національні. Поза нацією ніщо не існує, тому що людство то суза націй. Я наводив у праці "Серед снігів" приклади про те, що десятки діячів світового маштабу найрізніших напрямів висловлювались про термін націоналізм схвально. Я тоді стояв на цій позиції і тепер стою. Тепер, побачивши американську дійсність, я побачив, що потрібно багато роз'яснити в Америці, щоб стерти той стереотип, який Москва встигла накрутити навколо слова "націоналізм". Тому я вже в одній із своїх

північ, кожен своєю дорогою. Мої батьки дуже втішенні, що я повертаюся до науки. Хоч насправді я свою науку не переривав. Різні ж бувають школи.

— Я також так думаю, — сказала Оксана. — Я дуже рада, що ви знайшли себе, Ігоре. Маєте ціль. Люди без цілі в житті ніколи не можуть почуватися ні щасливими, ні повноцінними. Так само, як і ті, що не знають — хто вони.

Вже світлися ліхтарі, коли вони вийшли з ка'яні. Попрощалися. Їхні дороги йшли в протилежні боки. Доходячи до рогу, Оксана оглянулася й побачила, що Ігор оглянувся також, і поки він зник за рогом — зупинився на мить і підніс руку. Оксана знала, що це був помах до неї і він значив їй набагато більше ніж звичайний прощальний помах. Вона почувала, що в ньому була, може й мала, але така важлива для неї, винагорода за її, як тепер її здавалося, не безнадійну, кропітку працю.

Тепер Оксана стала ще уважніше проглядати каталоги книжок, з метою поповнення в бібліотеці "своєї" українознавчої колекції.

промов підкреслив і далі буду підкреслювати формулу: націоналізм то не нацизм. Націоналізм це патріотизм.

Шулькевич: Скажіть, Валентине, перед вами була досить добра, щоб не сказати близькуча, ви-східна кар'єра. Ви були істориком, викладачем інституту, ви б захистили дисертацію і стали б ученим "зі ступенем", як ви кажете. Вам напевно і в тюрмі, чи на попередньому слідстві в КГБ пропонували покаятися і повернутися до того життя, яке вважається нормальним. Скажіть, що вас спонукало все ж таки стояти на своєму?

Мороз: Всі ми, всі ми — ті, які стали дисидентами, це, умовно кажучи, "люди з сорому", люди, яких пробудив сором. Люди, які одного дня зрозуміли чітко, що вони сидять в бруді, в багні. Це багно дуже присмне, там тепло і затишно, але це багно. І ті, кому вже було нестерпно бути в багні нарешті, зуміли від нього очиститись. Сором збудив. Це багато... і Леся Українка говорила про національний сором. Тут був і національний сором і чисто людський сором, людська гідність збудилася; і людина нашого типу, типу, скажімо, Калинця, чи Чорновола чи Стуса сказала собі, що я далі не можу жити з тими дисертаціями — на становищі тих, чи то офіційних поетів чи офіційних істориків. От таким шляхом, шляхом пробудження гідності елементарної, ми всі приходили до усвідомлення того, що будь-якою ціною треба бути в опозиції, треба заявляти твердо про свої погляди, проповідувати їх серед інших.

Гринько: Більшість учасників змагання за людські і національні права в Українській РСР окреслюють свій рух, як правозахисний рух. У тому числі також український національний рух посилається на правові елементи радянської конституції, потім міжнародних договорів, підписаних Радянським Союзом — в Об'єднаних Націях, у Гельсінки тощо. На ці правові елементи посилаються у своїй обороні національних прав українського народу в Українській РСР, у Радянському Союзі взагалі. І навіть у своїй обороні ідеї української державності, як, скажімо, Левко Лук'яненко зі своєю групою "Українська Робітничо-Селянська Спілка". І ця ідея, аж до меморандуму номер другий Української Гельсінської Групи в Києві, проходить червоною ниткою аж до сьогодні в публікаціях українського радянського самвидаву. Чи ви себе ідентифікуєте з цим правозахисним рухом і з такою постановкою питання змагання за українську національну державність?

Мороз: Справа в тому, що між правозахисним і національним рухом немає жодного протистояння. Найсвятише з людських прав, це національне право. Я хочу найперше зреалізувати своє право бути українцем, це найбільше людське з усіх людських прав. І в умовах імперії, в умовах

національного пригноблення, всякий правозахисних рух мусить бути національним, мусить бути тісно переплетений з національним моментом. Це не механічне з'єднання. Справа в тому, що національним, так би мовити, соком повинна бути просякнута будь-яка загальнодержавна вимога, інакше вона просто буде висіти в повітрі, а не стояти на конкретному національному ґрунті. Тому на Україні, говорячи про правозахисний рух, треба мати з самого початку на увазі, що це рух національний.

Гринько: Ви сказали про "демократичні вимоги". Так само ви, характеризуючи у полеміці з Іваном Дзюбою український націоналізм, підкреслювали, що український націоналізм — у розумінні "український визвольний рух" — історично і в оцінці тих, хто про нього писав, навіть в оцінці марксистів (таких як напр. цитований у вас Луначарський) окреслено як демократичний націоналістичний рух. Чи ви тепер так само вважаєте, що ваші погляди і ваше окреслення себе як українського націоналіста означає, що ви вкладаєте у поняття "український націоналізм" демократичний зміст?

Мороз: Я вважаю, що це було б помилкою — з'єднувати націоналізм з якимсь одним політичним напрямком. Націоналізм — це таке, що повинно осягати собою всі відлами життя. Найкраще про це сказали сучасні поляки, прості поляки: "Нех бендзє Польска червона альбо бяла, аби істняла" — "нехай буде Польща червона чи біла, аби існувала". Розсудлива людина прийме будь-який уряд, аби він був національним, аби він був будівничим, а не руйнівним у відношенні нації, а кольори з часом змінюються. Так що я вітаю всякий націоналізм, всяку національну концепцію на Україні, яка є захисною силою для українського ества, для української нації. Хай це будуть найлівіші прояви типу уkapістів (УКП — Українська Комуністична Партия, — примітка редакції), хай це будуть найправіші прояви типу гетьманців, типу Липинського.

Шулькевич: Приїхавши сюди, ви сказали, що першим завданням для української громади в Америці ви вважаєте боротьбу за звільнення всіх політв'язнів. Ось — ось Джімі Картер і Леонід Брежнєв підпишуть угоду про обмеження стратегічних наступальних озброєнь. Може під це і випустять більше політв'язнів. Що зміниться з цим, як ви вважаєте?

Мороз: Історія — це не хемія, де можна зробити експеримент і відразу за пару секунд побачити результат. Часом зміни, які наступають, даються знати не відразу і не всіма можуть бути поміченими. Але я хочу тільки одне сказати, що всіма в Радянському Союзі це було б сприйнято як великий успіх і як послаблення тотальної си-

стеми. Це не те, що в сталінські часи, що навічно, практично навічно, на 25 років було поховано.

Гринько: Ви стали провідною постаттю того руху, який загально називають правозахисним, а часом окреслюють наззою "демократичний", "опозиційний". А я б найкраще назвав його просто "вільнодумним". Отже у цьому русі ви стали видатною постаттю завдяки, так би мовити, загальнорадянському самвидавові, у якому деякі ваші писання навіть з'явилися за кордоном раніше російською мовою, ніж мовою українського оригіналу. Яке ваше ставлення до т. званого загальнорадянського, а зокрема російського, демократичного руху у сучасний момент?

Мороз: Про загальнорадянський демократичний рух не приходиться говорити. Він чітко поділений на національні групи. Щодо російського, то я мушу сказати про свою велику вдячність російським дисидентам, російській дисидентській громаді, за те, що вони багато зробили і для справи української. Ясне, що ми побратими по збройі. Ну, разом з тим ми також повинні по ли-

царському твердо зазначити, не боятись зазначити, що наші позиції в багатьох питаннях є різні. Але там, за залізною завісою, ми завжди співпрацювали разом і мали один до одного щирі і зрозумілу цілком симпатію. Я кажу за себе гак. Можу сказати за таких людей як Осипов, який є російським монархістом. Його позиції мені не є прийнятні, але ми щиро поважали один одного, коли зустрічалися, за принципову позицію, кожний у своїй ділянці.

Гринько: Більшість учасників цього руху, що є власне рухом за людські і національні права в СРСР, за свою першу і найголовнішу, так би мовити, підставову мету ставлять змагання за демократизацію Радянського Союзу, вбачаючи в цьому передумову для всіх інших дальших, еволюційних змін у Радянському Союзі. Як ви розглядаєте таку перспективу?

Мороз: Може слово "демократизація" не зовсім точне. Я б сказав конкретніше так, що всі . . . сума фактів, сума факторів разом взятих, веде до розхитання цієї тоталітарної системи, яка є в Советському Союзі. І, звичайно, все це дає нові шанси для нових духовних явищ, для появлення духовного, політичного і соціального життя в Советському Союзі. Але Советський Союз — це імперія, і ми не повинні забувати, що в умовах імперії ніколи не треба дати обманути себе загальнодержавним лозунгами. Ми вже мали від Леніна загальнодержавні лозунги. Виявилося, що це був новий імператор, який готував новий цемент, який би скріпив російську імперію, бо старий уже не годився. Ми себе обманути другий раз цим не дамо. Ми за розвал імперії, а не за її демократизацію.

Василь ГРИШКО

ПІД ПРАПОРОМ МАЗЕПИ — ШЕВЧЕНКА — ПЕТЛЮРИ

(Слово під час урочистої трапези на відзначення 100-річчя народження Симона Петлюри право-славним братством та сестрицтвом при Церкви-Пам'ятнику в Баунд-Бруку 20 травня 1979 р.)

Виступаючи тут як речник свого політичного середовища, я все ж муши відразу ж зазначити, що я особисто є тут передусім тому, що я — петлюрівець. Бо я син розстріляного петлюрівця і сам був одним із тих, що їх під советською владою було цьковано й переслідувано як "петлюрівців". Але їх те середовище, яке я репрезентую — Українська Революційно-Демократична партія (УРДП) — є також твором підсоветських "петлюрівців": частково — деяких із "недостріляних" учасників визвольної боротьби під самостійницьким стягом Петлюри, а переважно — як не фізичних, то духових дітей петлюрівства, його ідейних спадкоємців із покоління тих українців підсоветської формaciї, що їх ідейно-політично й організаційно згуртували навколо себе в еміграції Іван Багряний.

Як відомо, будучи безсумнівно самостійницьким, отже — петлюрівським у найістотнішім сенсі цього означення, за своїм ідейно-політичним напрямком, це середовище стало дещо "контрреверсійним" в очах старшої та загалом — "позасоветської" частини української еміграції. Воно проголосило тезу про те, що кадри боротьби за українську самостійну державність у сучасній, тотально підсоветській дійсності України формуються самими суперечностями життя в тій дійсності — у середовищі саме тих мільйонних мас підсоветських українців нових поколінь, які формально виховуються в комуністичних організаціях молоді — у Комсомолі та навіть переходять і через Компартію, оскільки в тій дійсності це єдиний шлях до здобуття високої освіти і провідних фахів — без чого не може бути повноцінних українських державницьких кадрів у наш час.

А тим часом — ця теза є також теза петлюрівська. Мушу тут нагадати, що першоджерелом цієї тези є політична публіцистика Симона Петлюри. У 1926 р., що був останнім роком життя Петлюри, у написаній за півтора місяця до смерті статті "Ловці душ", яку тоді ж було опубліковано в органі екзильного уряду УНР "Тризуб" у Парижі, Симон Петлюра, критикуючи доповідь тодішнього голови уряду Української РСР (на з'їзді Комсомолу України), писав (далі — дві цитати з цієї статті за журнал "Тризуб" з 18-го квітня 1926 р.):

"...Полювання уряду УССР за українськими душами скінчилось нещасливо. Уряд цей може вивозити з України хліб, цукор, вугілля, всі багатства її, але української душі з неї не вивезе. Українські душі уряд УССР не переборов і не перетворив по своєму викривленому образу і подобію. ... Ми думаємо, що навіть оті молоді душі комсомольців, по які так особливо полює уряд УССР, теж не опановані ним..."

...Постава українського комсомолу до пануючої влади, його персональний склад і мотиви, через які українська молодь іде до цієї організації,

не можуть збити з толку уважних обсерваторів тих процесів, що відбуваються в її лоні. Не виключена річ, що й комсомольська молодь, співаючи сьогодні "Інтернаціонал", завтра затягне "Ще не вмерла"...

І от ці пророчі слова Петлюри та на їх базі сформовану тезу Багряного стверджено історією в наш час. Адже в останні роки ми всі мали нараду тут, на еміграції, зустрічати в особах чудом урятованих українських підсоветських вільнодумців, борців за людські й національні права українців в СРСР, вихованців комсомолу — Леоніда Плюща, Надію Світличну і, нарешті, Валентина Мороза. Різні вони люди, але однакові в одному найголовнішому, бо всі вони заявили про свою безсумнівну відданість ідеї самостійності України. А українське самостійництво — це ж і є те, що є найголовнішим, найсуттєвішим і життєво найважливішим елементом петлюрівства. І всі вони з нами разом, дослівно справджаючи передбачення Петлюри, заспівали "Ще не вмерла"...

То дарма, що Плющ означив свої погляди як "неомарксистські". Не забуваймо, що й Петлюра також починав свою політичну діяльність, як активний діяч марксистської соціал-демократичної партії. То дарма, що Світлична назвала себе "не політичним діячем, а лише людиною з власними поглядами". Але висловлені нею погляди є виразом беззастережного обстоювання ідеї самостійної української державності, зокрема ж — обстоювання реалізації права Української РСР на вихід із РСР. То дарма також, що Мороз називає себе українським націоналістом- "консерватистом" і мало не монархістом. Але він одночасно окреслив свій націоналізм, як історично започаткований гетьманом Іваном Мазепою протимосковський рух за українську самостійність, а зміст цього націоналізму назвав "шевченківським". А коли так, то це ж якраз і є оте "мазепинство", яке, набувши в новіші часи саме шевченківського, народоправного, отже — демократичного змісту, трансформувалося "в огні і бурі революції" в "петлюрівство".

Отож сьогодні, виступаючи тут як речник УРДП, що є ініціативною та творчо-активною частиною Українського Демократичного Руху (УДР), я звертаю увагу на той факт, що ми тут відзначаємо сторіччя народження Петлюри, і що цей факт має своє символічне значення. Нам взагалі треба б краще відзначати саме дні його народження, а не смерти, бо Петлюра й сьогодні живий у тому петлюрівстві, яке саме тепер відроджується знову, нарсджуючись у своєму новому втіленні в новий час. І незалежно від того, яку нову назву може прибрести це нове явище, це однак буде рух, що його боротьба за остаточну перемогу ідеї самостійної української державності буде йти до самого неминучого завершення під пропором, на якому зоріють поруч імена — Івана Мазепи, Тараса Шевченка і Симона Петлюри!

Сергій ГОЛУБЕНКО

ТАРАС ШЕВЧЕНКО І МАРІЯ ТАЛЬОНІ

З нагоди 175-ліття народження видатної представниці балетного мистецтва

Геніяльна обдарованість Тараса Шевченка і поле його зацікавлень, звичайно, не обмежувались лише ділянками поезії та малярства, в яких найповніше розкрилась блискуча талановитість Великого Кобзаря. Його увагу привертали і інші галузі творчості. Він дуже любив сцену і виконавське мистецтво. Ще з юних дитячих років мілувався Шевченко народніми піснями, танцями, вертепом, був обізнаний з кріпацьким театром, так поширеним тоді на Україні і ця любов з переїздом до Петербургу обумовила велике зацікавлення Шевченка театром, драмою, опорою, балетом, якими він захоплювався і стало відвідувати до викуплення з кріпацтва. Його вражала і поривала талановита гра визначних місцевих і чужоземних артистів, він проймався до них великою повагою, безмежно шанував кожний талант, і запізнавшись з багатьма діячами сцени ще в юності, зберіг з ними дружні відносини до кінця життя.

Одною з перших найобдарованіших представниць західноєвропейського балету, що здобувала тоді в Петербурзі шумний успіх, була італійка Марія Тальоні, великий талант якої належно оцінив Шевченко.

Зірка європейської балетної сцени Марія Тальоні розвитком своєї майстерності була зобов'язана своєму батькові Філіппо, також визначному танцюристові і балетмайстрі.

Філіппо Тальоні (1778-1871) шістнадцятилітнім юнаком розпочав свою балетну кар'єру в 1794 році в італійському місті Пізі, в 1799 році переїхав до Парижу і вступив на сцену славного театру Гранд-Опера, а в 1803 році перенісся до Швеції і як танцюрист та балетмайстер виступав у Стокгольмському королівському театрі. Там у Стокгольмі 23 квітня 1804 року в нього народилася донька Марія. Батько приділив їй артистичному вихованню вийняткову увагу, з дитячих років прищепив їй любов до танців, до сцени, вирощував її як майбутню балерину.

В 1822 році вісімнадцятилітня Марія Тальоні дебютувала на сцені у Відні, пізніше протягом десятьох років (1827-1837) виступала в Парижі, в театрі Гранд-Опера, де батько, як режисер балету, ставив спеціально для неї фантастичні романтичні балети: "Сільфіда", Ж. Шнейцгоффера", "Діва Дунаю" Адольфа-Шарля Адана, Бог і Баядерка" Даніеля-Франсуа Обера, а також балети, створені на основі використання народного танцю: "Наталі або Швайцарська молочарка" Адальберта Гіровіца та Мікеле-Енріко Карафа де-Калабрано, "Гітана" Даніеля-Франсуа Оберата Г. Шмідта. Ці складні своєю композицією балети Філіппо Тальоні пристосовував до своєрідностей таланту своєї доньки Марії, що ви-

конувала в них головні ролі. Для досягнення якнайбільшого враження він широко застосовував у поставах фееричні ефекти, польоти і всілякі сценічні трюки.

У романтических партіях цих балетів розкрився великий талант Марії Тальоні. Своїм виконанням вона внесла багато нового в зміст і побудову балетної вистави. Розвиваючи в танці переважно індивідуально-ліричні мотиви, виконавиця наблизила балет до танцювальної поеми. Танки її відзначалися легкістю, ефірністю, вона запровадила в балет жіночий класичний танець на пущах, на кінчиках пальців при витягнутому піднісенні ноги і цей спосіб поширився як засіб образної виразності в романтичному балеті.

Тальоні реформувала також балетне вбрання, ескізи якого робив її мистець Є. Лямі, виступала у світлих прозорих туніках здебільшого без взуття, інколи в легеньких туфлях.

Блискуче виконання в 1832 році ролі Сільфіди приніс балерині загальноєвропейську славу, за ним слідувало в 1836 році не менш вдале виконання фантастичної ролі Діви Дунаю, а далі — Фльори в балеті "Фльора і Зефір" Боссі.

У 1837-1842 роках Тальоні щорічно виступала у Великому Петербурзькому театрі, де її з перших гастролів бачив Тарас Шевченко, тоді ще кріпак, учень мистецької майстерні Ширяєва. Щойно перед початком виступів Тальоні в Петербурзі був відремонтований Великий театр, в оздобленні стін якого у складі цілої групи мистецтв під керівництвом архітектора Ал'берта Кавоса брав участь Тарас Шевченко. По вивершенні ремонтних робіт, коли театр відкрився, Шевченко став його сталим відвідувачем і саме тоді побачив на сцені Тальоні, що приїхала на гостинні вистави і виступала в балеті "Гітана" та "Сільфіда", здобуваючи захоплене сприйняття публіки.

Шевченко писав: "Роботи у Великому театрі закінчили, театр відкрigli і чарівниця Тальоні розпочала свої захоплюючі польоти по сцені. Молодь шаленіла, а старі просто казились. Тільки суворі матрони і завзяті левиці вперто копилили губи і під час несамовитих оплесків презирливо мовили: "Поганий смак". А неприступні пуританки в один голос вигукували: "Розпуста! Розпуста! Відкрита привселядна розпуста!" І всі ці святенниці і лицемірки не пропускали ні одного спектаклю Тальоні. А коли славетна артистка згодилась бути принцесою Трубецького — вони перші оплакували велику втрату і ганили цю жінку за те, чого самі неспроможні були зробити з усіма косметичними засобами".

Але втрата не була довга і артистка скоро повернулась назад на сцену.

Шевченко описує, яке враження справило на цілий Петербург виконання Тальоні танцю "ка-

жучи": — "Під кінець свого тріумфу Тальоні протанцювала качучу в балеті "Гітана". Того ж вечора розлетілась качуча по всій нашій Пальмірі (Петербургу — С. Г.), а другого дня вона вже панувала в палацах аристократа і в скромному кутку коломенського урядовця. Скрізь качуча: і вдома, і на вулиці, і за робочим столом, і в шинку, і... за обідом, за вечерею — одне слово, заб'яди і скрізь качуча. Не кажучи вже про вечори і вечерінки, де качуча стала конечною. Все це нічого — красі і юності все до лиця. А то поважні матері і, навіть, батьки сімейства — і ті туди ж таки. Це просто була хвороба св. Вітта у вигляді качучі. Батьки і матері скоро опам'яталися і побирали у хітан своїх малят, що ледве починали ходити. Сердешні малята, скільки ви сліз пролили через ту кляту качучу! А зате ефект був повний, ефект дійшов до спекуляції. Приміром, коли в амфітріона не було власного карапузика, то вечірку прикрашали карапузиком — хітаном, почиченим на час".

Слава Тальоні все зростала. Поет Едуард Губер, перший перекладач "Фавста" Гете на російську мову написав вірш, виспівуючи в ньому в образі Терпсихори Марію Тальоні в балеті "Гітана". На це, як оповідає Шевченко, Карл Брюллов сказав, що "краще вірувати в прекрасну вигадку, щоб не розчаруватись". — "То що ти хочеш сказати, — перебив його поет (Губер — С. Г.), — що ставиш мій вірш вище за Божественну Тальоні? Мізинця, нігтя на її мізинці не вартий, не гріх, що забожусь!"

Шевченко описує, як він (точніше той, від імені якого ведеться розповідь повісті "Артист"), Карл Брюллов, якого він називає Карлом Великим, і Едуард Губер пішли дивитись балет "Хітану" з участю Тальоні і які були їх враження:

"Увертюра гримнула. Усі, і я з усіма, впилися очима в завісу. Увертюра кінчилась, завіса хінулась і піднялась. Почався балет. До качучі все йшло гаразд; публіка трималась, як і всяка благопристойна публіка. Як тільки вдарили кастаньєти, все здригнулось і затрепетало. Оплески тихо, як далекий гуркіт грому, пролунали по залі, потім голосніше і голосніше і — качуча кінчилась, і грім ударив. Благопристойна публіка, а з нею і я, грішний, сказилася, реве що кому заманеться: хто браво, хто "давай з початку", а хто тільки стогне та руками і ногами працює. Після припадку глянув я на Карла Великого, а в нього сердечного піт котиться, — працює руками і ногами і щодуху вигукує "Давай з початку!" Губер теж. Я трохи перевів дух і собі давай за вчителем. Потроху буря почала вщухати; вдесяте викликана чарівниця випурхнула на сцену і, кілька разів дуже граційно присівши, зникла. Тоді Карло Великий підвівся, витер піт з чола і, звертаючись до Губера, сказав: "Ходім на сцену, познайом мене з нею". — "Ходім", — сказав Губер радісно, і ми пішли за лаштунки. Там уже роїлась юрма поклонників — здебільшого поважних лисин, окулярів та біоноклів. Ми і собі пристали до юрми. Добре таки помуцювавши, протиснулися ми в середину цієї маси. І, Господи, що там побачили! Ефірна, легка як вітерець, чарівниця лежала у вольтерівському кріслі з роззявле-

ПОВІДОМЛЕННЯ

Повідомляємо читачів і передплатників, що з огляду на підвищені ціни за друк журналу й поштову оплату, редакція змушені підвищити передплату. З 1-го серпня ц.р. річна передплата становитиме \$9.00. До 1-го серпня даємо нагоду читачам передплатити журнал наперед по старій ціні за \$7.50.

Адміністрація

ним ротом і роздутими, мов у арабського коня, ніздрями, а по обличчю, наче каламутні струмки навесні, текли змішані з потом білила і рум'яна".

Так дорого коштував балерині кожний її чарівний політ по сцені. І Шевченко, якому як кріпакові довелося пережити багато мук і страждань, відчув великий жаль до танцюристки, якій доводилось так терпіти для забави глядачів.

Близькучі виступи Тальоні тривали далі. Вся увага Петербургу була зосереджена на ній. Інші театри пустували. Шевченко писав: "Опера майже не існує. Рідко коли дадуть "Роберта" або "Фенеллу". Балет чи точніше Тальоні виперла все".

Гастролі талановитої балерини надовго залишились у пам'яті Великого Кобзаря. Про них згадував він також у повісті "Близнята".

Після Петербургу Марія Тальоні виступала в різних містах Європи. В Лондоні видатний режисер Ж. Перро створив для неї балети та музику Пуні: в 1845 році — "Па-де-Катр" і в 1846 році — "Суд Париса".

В 1847 році Марія Тальоні залишила сцену і пізніше вчила танцям дітей в англійських аристократичних родинах.

Своєю творчістю і реформами вона значно вплинула на розвиток європейського балету. Її ученицею стала відома балерина С. Ліврі, а згодом американська танцюристка Айседора Дункан перейняла і розвинула її маніру танцювати без взуття.

Померла Тальоні у віці 80 років 22-го квітня 1884 року, на 13 років переживши свого батька Філіппо, що помер маючи 93 роки в 1871 році.

У Паризькому Музеї Опери зберігаються срібні балетні туфлі Тальоні, в яких вона виступала на сцені. Це є унікальний експонат, бо Тальоні, танцюючи на сцені, переважно не мала взуття.

Своїми захопленими висловами про мистецтво Тальоні, молодий Шевченко вже тоді довів як свою любов до театру, так і безпомилковість в оцінці артистичної майстерності виконавців.

**ОДУМ — ЦЕ ОРГАНІЗАЦІЯ, ЯКА ВИХОВУЄ
УКРАЇНСЬКУ МОЛОДЬ НА ДЕМОКРАТИЧНИХ
ЗАСАДАХ!**

Ансамбль бандуристів ім. Івана Котляревського з філії в Ст. Кетеринс. — Диригент пані Оксана Метулинська.

Струнний ансамбль ОДУМ-у з Чікаго. — Зліва: Петро Осійчук, Володимир Мацкевич, Віктор Войтихів (керівник), Олена Сербу, Микола Семітко і Андрій Скиба.

КАДРИ З КОНЦЕРТУ НА ЗУСТРІЧІ ОДУМ-У В ЛОНДОНІ З ВЕРЕСНЯ 1978 Р.

Світлив Ів. Корець

"Тільки національна, ні від кого незалежна
українська держава".

С. Петлюра

ЗУСТРІЧ ОДУМ-У

США Й КАНАДИ З УКРАЇНСЬКИМ ГРОМАДЯНСТВОМ

ПРИСВЯЧЕНА

100-літтю з дня народження

СИМОНА ПЕТЛЮРИ

відбудеться

від 31 серпня до 3-го вересня 1979 р. в Детройті, США

ПРОГРАМА ЗУСТРІЧІ:

П'ЯТНИЦЯ, 31-го СЕРПНЯ: по обіді: Товарицька зустріч одумівців
СУБОТА, 1-го ВЕРЕСНЯ:

Міжфіліяльні спортивні змагання з відбиванки та легкої атлетики
від 10-ої години ранку.

3-тя год. дня — Панель на тему "СИМОН ПЕТЛЮРА І УКРАЇН-
СЬКА ДЕРЖАВНІСТЬ", організатор панелю М. Мороз

6-та година — БЕНКЕТ. Головний промовець д-р Маруся Бек

9-та година вечора — ЗАБАВА

НЕДІЛЯ, 2-го ВЕРЕСНЯ:

10-та год. ранку: Служба Божа

12-та год. дня: Привіт голови ЦК ОДУМ-У В. Педенка,
Апель ОДУМ-У. На Службі Божій і на Апелі
присутність одумівців в одностроях обсв'язкова

12:30 год. дня: Спільній одумівський обід

2:00 год. дня: КОНЦЕРТ одумівських мистецьких груп
з Торонто, Чікаго, Клівланду, Міннеаполіс-
Ст. Пол, Лондону, Детройту, Ст. Кетерінс та
інших міст США і Канади

Організаційний Комітет Зустрічі вчасно повідомить філії ОДУМ-У про
місце спортивних змагань, та розповсюдить резерваційні картки готелю.

**В рамках одумівської Зустрічі 1979 р. в Детройті відбудеться
З'їзд ТОП-у США.**

ЗАКЛИКАЄМО ВСЕ УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО ДО УЧАСТИ!

Господарі Зустрічі — філія ім. С. Петлюри і ТОП в Детройті

Євгенія ЧАЙКА

ЩО В КОГО БОЛИТЬ – ТОЙ ПРО ТЕ Й ГОВОРИТЬ

Дуже турбує нашу спільноту справа виховання та збереження молодого покоління. Говорять про це скрізь, де тільки є найменша нагода для порушення цього пекучого питання. А хто щиро вболіває за майбутнє свого народу, той намагається передати свої знання і досвід молоді та оберігає її (молодь) всіма силами і засобами від руйнуючих впливів, щоб таким чином виховати культурну, здорову і сильну зміну.

Але біда в тому, що ці шляхетні намагання належно не підтримуються всією спільнотою. окремі одиниці, без зайного перебільшення, просто надриваються, щоб затримати в українському товаристві наших дітей, намагаються заохотити їх вивчати українську мову, співати, танцювати, приймати участь у театральних виставах, гратах на різних інструментах і. т. п.

Це велике щастя, що ми ще маємо професійних людей, які можуть і вміють навчати нашу молодь, але нема де правди діти, без підтримки та зацікавлення їхньою виховною роботою, усього громадянства, дуже багато ці ентузіасти не зроблять. І змарнується, як уже немало змарнувалося, професійне знання.

Чому ж така слабенька підтримка корисної праці? У відповідь доводиться, ще лишній раз повторити, що найбільшим лихом є те, що в лексиконі нашої спільноти, існує определення "МОЄ", "ТВОЄ", "ЇХНЄ". Це нас усіх дуже обезсилює.

Кожний з нас мусить зрозуміти, що настала найвища пора дивитися на все те, що робиться в українській спільноті, як на "НАШЕ" — НАШІ проблеми, НАШІ діти, до якої б організації вони не належали. Їхні успіхи то НАША спільна радість. Все НАШЕ, і про все ми спільно мусимо дбати.

Напевно знайдуться люди, які, скрививши глумливо губи, скажуть: "Легко писати, а ось попробуйте на ділі відноситися однаково до представників усіх наших організацій чи громад, тоді іншої "заспіваете".

Щоб не викликати непотрібних балачок, зі всією відповідальністю запевняю, що без жодних труднощів, така співпраця абсолютно можлива, тільки треба мати добрі волю.

Це запевнення випливає із практики — ми, як керівники Українського Театрального Ансамблю (Євгенія Чайка, Борис Дніпровий) починаючи від 1946 року в Парижі (Франція), аж по нинішній день, згуртовуємо і працюємо зі старшими і молоддю, працюємо із людьми, які походять із різних земель України, різного віровизнання та приналежності до різних організацій. І стверджую, що всі завжди працювали — творили, як одна родина, не пам'ятаю, щоб за, майже 33 роки, хтось до когось в нашому Ансамблі відносився вороже, щоб вибухали сварки на політичному, чи релігійному тлі. Бувало, що хлопці посваряться

із-за дівчини, але це вже таке "лихо", що з ним ніхто не справиться!

Мабуть знайдуться керівники інших ансамблів, чи гуртків, які зможуть на підставі своєї практики, розказати теж саме.

Часто доводиться чути таке: "Говорять, закликають, а конкретно не зазначають, як виконати ту, чи іншу пропозицію. Будемо конкретні. Щоб наприклад, підтримати працю наших мистецьких одиниць та заохотити молодь масово приймати участь в хорах та різних ансамблях, треба масово відвідувати вистави, концерти, фестивалі і т. п. Заздалегідь зарезервувати дати мистецьких імпрез. Таке уважне ставлення, скоро позитивно позначиться на роботі мистецьких одиниць, дасть можливість створити солідну базу, яка полегшить працю і морально, і матеріально. А глядачі, крім почуття сповненого обов'язку, мають декілька годин духового відпочинку та добру порцію радості. А радістю наповнити душу може кожний, добре підготований виступ. Але для такої підготовки треба мати певність, що твоя праця потрібна, що нею цікавляться. Зачароване коло!"

До речі, хочеться звернути увагу пессимістів, що у нас є талановиті діти і молодь. У нас є і театральні ансамблі, і балетні групи, і оркестири, хори, і спортивні дружини, в яких є багато молоді, яка свою працею тішить серця старших. І всі вони та їхні керівники-вчителі заслуговують на признання, про всіх можна написати похвальні рецензії.

Ну, ось наприклад, як можна не радіти, коли сидячи перед телевізійним екраном, і міняючи канали з одного на другий, щоб позбутися огидного видовища, а саме — запеклі бійки, персонажі з револьверами, рушницями та ножами, які направлені в груди чи в голову переляканіх істот, і т. п., пригноблюючих картин, з гучними вигуками, приголомшуючими звуками, які називають "модерною музикою", — Ви раптом почуете "БОГ ПРЕДВІЧНИЙ НАРОДИВСЯ...". Перед Вами, на телевізійному екрані, українська молодь, яка співає цю величну колядку. З радісним хвилюванням починаєте приглядатися до виконавців.

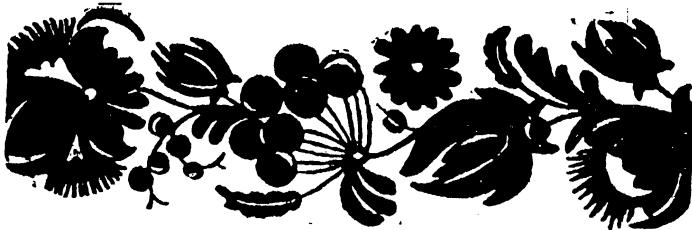
Перш за все відмічаєте зграбну постать диригента — Валентину Родак, а далі виконавців з бандурами і без них (17 бандуристів і 17 співачок). Усі, починаючи від диригента, гарно та охайнно одягнені, чудові вишивки на сорочках, акуратні зачіски на хлоп'ячих головах, а дівочі голівки виглядають, як великі квіти. На всьому позначується естетичний смак та дисципліна, що, звичайно, треба завдячувати диригентові Ансамблю бандуристів ім. Гната Хоткевича — Валентині Родак. Треба сказати, що Валентина Родак, з великою посвятою та наполегливістю виховує не тільки своїх власних дітей, Тараса і Оксану,

але й всіх дітей та молодь вищезгаданого ансамблю.

Пошану та любов до своєї мови, до своїх традицій та різнобарвного мистецтва, п-ні Валентина передає уміло і з великою терпеливістю та завзяттям. Її вихованці та власні діти, крім концертів, приймають участь і в українських музичних фестивалях, на яких отримують високі оцінки.

Недавно, Оксана Родак і Таня Юхименко, виступали на англомовній телевізійній програмі "Молоді таланти". Дівчатка, скромно, зі смаком прибралими голівками, з добірно-гарними вишивками на сорочках, з бандурами на колінах та з хвилюючим виконанням колядки, зробили сильне враження на глядачів.

З певністю можна сказати, що не один український глядач цих двох виступів на телевізійних програмах, з гордістю подумав, що коли серед нашої зміни є такі дівчата та хлопці, а треба за-значити, що такі ж прекрасні і талановиті наші діти, є в кожному театральному ансамблі, хорі, балетній групі чи оркестрі, — **ТО НАШОМУ РОДУ ТАКИ НЕ БУДЕ ПЕРЕВОДУ!** Тільки треба по-справжньому масово підтримувати роботу керівників та їхніх вихованців.

Леонід ГЛІБОВ

ОЛЕКСАНДРОВІ КОНИСЬКОМУ НА 35 РОКОВИНУ ЙОГО ПИСЬМЕНСТВА

Прожити вік — не поле перейти,
Не дощову годину переждати.
Весною нам судилося цвісти,
А восени вже треба старувати.

На довгій ниві нашого життя
Трапляються бадиллячко і квіти.
Блажен, хто вмів робити до пуття,
По-божому, не марно в світі жити.

I ти, йдучи, бадилля не ламав,
Бо і воно росте по Божій волі;
Як слід ти йшов і квіт не потоптає,
А сіяв сам весь вік на ріднім полі.

I дав ти їх чималенький спонок,
Щоб чим було про тебе нам згадати,
I ми сплели із них тобі вінок,
Щоб з славою любен'ко повінчати.

Благасмо, щоб дав Бог добрій час,
Як молодим, на рушничку Вам стати,
Щоб довго всі раділи через Вас —
Свати, й брати, і Україна-мати.

АВТОБІОГРАФІЯ ВАЛЕНТИНА МОРОЗА

Народився 15-го квітня 1936 року в Холопеві, Горохівського повіту, Волинь.

В 1953-му році скінчив школу в Горохові і почав студіювати на університеті у Львові (історичний факультет).

В 1958-му році почав учителювати на Волині, в селі Мислині і містечку Маріянівка.

В 1963-му році перейшов викладати курс нової і новітньої історії до Луцького педагогічного інституту (коледжу). Через тиск КГБ мусив перейти до Івано-Франківського педагогічного інституту.

1-го вересня 1965-го року був заарештований за поширення "Самвидаву". Суд відбувся в січні 1966-го року і скінчився чотирирічним засудом.

У Мордовії в 1967-му році написав "Репортаж" і тоді був негайно перепроваджений до Володимирської в'язниці, а звідси до Києва, де велось слідство (з приводу "Репортажу") по квітні 1969-го року. У цьому ж році вийшов на волю, а через дев'ять місяців знозу був заарештований.

На суді в листопаді 1970-го року був звинувачений за твори "Мойсей і Датан", "Серед снігів", "Хроніка опору" та засуджений на 14 років (9 років ув'язнення плюс 5 років заслання).

Мої вірші і прозові художні речі, писані на волі і в тюрмі з 1970-го року — це "Перший день", "Гостинець" тощо.

Відбув шість літ у Володимирській в'язниці, в тому часі (через Інститут Сербського) послали мене до психіатричної лікарні, але вона потерпіла фіяско у висліді надто великих протестів на Заході.

З 1976-го року до 26-го квітня 1979-го року перебував у таборі особливого режиму в Мордовії, а 27-го квітня прибув до Нью Йорку.

Валентин Мороз

Шість десятиліть влада проводить прополювання в нашому народі, щоб знищити серед його синів міцні зерна, залишивши тільки убогі духом бур'яни. Яким же могутнім є український народ, якщо навіть умертвлення кожного четвертого (пригадайте розкуркулювання, пригадайте голод 1931-33 рр.) не могли зламати його духа: є Валентин Мороз, є Вячеслав Чорновіл, є Василь Лісовий, є Михайло Ковтуненко. Є сотні, є тисячі подібних їм. О ні! Такий народ покорити неможливо.

Микола Руденко

Тепер мені байдуже, як мене називатимуть: націоналістом чи шпигуном чи зрадником. Я знаю своє і надто катастрофічне духове існування моого народу, щоб можна було сидіти, склавши руки.

Василь Стус

БАТЬКИ

**Постарайтесь, щоб ваші діти
були імунізовані
від різних хвороб.**

Це є Ваш обов'язок

Такі хвороби, як поліо, дифтерія, стовбник та коклюш так само загрожують тепер здоров'ю вашої дитини, як вони загрожували колись. Ці хвороби є дуже заразливі і можуть викликати серйозне захворювання або навіть смерть. Забезпечення вашої дитини від цих хвороб є ваш обов'язок. Ми можемо вам у цьому допомогти.

Міністерство Здоров'я Онтаріо постачає вакцини для імунізації дітей від поліо, дифтерії, коклюшу, стовбняка, кору, свинки і краснухи (німецького кору).

Ці вакцини даються безкоштовно і ваш Онтаріо Гелс Іншуренс Плян (ОГІП) покриває лікаря, який імунізує ними вашу дитину.

Якщо ви маєте дітей, яким два місяці або більше, то постараїтесь забезпечити їх від цих хвороб. Негайно йдіть до

вашого лікаря або імунізуйте ваших дітей у медичному центрі поблизу вас. І коли ви будете там, то запитайте, чи вам також потрібно підсилючу дозу вакцини проти цих хвороб.

Потрібно кілька візит до лікаря, щоб цілком імунізувати вашу дитину. Щоб вам у цьому допомогти, ми видали практичну брошуру, яка вам пояснює проти яких хвороб вам треба імунізувати своїх дітей та якого віку мусять бути діти. Пишіть до нас і ми вам вишлемо безплатну брошуру:

"Immunization is Your Responsibility"
to: Health Resource Center
Communications Branch,
Ontario Ministry of Health
Hepburn Block, Queen's Park
Toronto, Ontario M7A 1S2

Dennis Timbrell,
Minister of Health

William Davis, Premier

З ОДУМІВСЬКОГО ЖИТТЯ І ПРАЦІ

Група одумівців з рибиною, яку малий Андрій Шевченко впіймав рукаами в річці.

Софія Підлісна (зліва) і Оля Шевченко підпалюють ватру, а бунчужний Марко Розгін замріяно дивиться.

СЦЕНИ З ПРОГУЛЯНКИ ПІД ЧАС ВИХОВНО-ВІДПОЧИНКОВОГО ТАБОРУ НА ОСЕЛІ "УКРАЇНА" В ЛИПНІ 1978 Р.

Світлив Вад. Корженівський

ПРОЩАЛЬНЕ СЛОВО В ШКОЛІ УКРАЇНОЗНАВСТВА В ЧІКАГО

Всечесний отче, вельмишановні вчителі, дорогі батьки, шановні гості та друзі учні! Сьогодні ми закінчуємо школу Українознавства при парафії святого Володимира в Чікаго, США. Американці часто мене, як напевно багатьох і вас, учні, питали, чого я ходжу до української школи ще і в суботу. Ім це здавалося зовсім непотрібним.

Раніше мені, як напевно й іншим учням, не подобалося, що всі приятелі могли довше спати в суботу чи дивитися на телевізію цілий день, а ми мусіли їхати до школи. Кожного дня після школи наші американські друзі мали багато вільного часу, а ми мусіли робити домашнє завдання до української школи. Мені здавалося, що це не було справедливо, але я вірила, що мусить бути причина, чому наші батьки посилали нас до школи.

На протязі цих десяти років ми не тільки навчилися про князя Володимира Великого і Тараса Шевченка, але багато більше і про себе і про українців. Ми навчилися про причини, чому українці так хоробро боролися і далі борються за самостійність своєї улюбленої батьківщини і тримаються своїх традицій. Хоч України ми ніколи не бачили, а і так полюбили її.

Тепер ми знаємо такі речі, які багатьом американцям не до зrozуміння. Багато з них не знають, звідки походять їхні батьки і часто хваляться, що вони або німци, або французи, але не знають ні мови, ні історії тієї країни. Я не можу یувати як хтось може бути якогось походження і не знати нічого про той народ?

Тому що ми кінчили десять років навчання в українській школі, це не значить, що ми кінчили вчитися. Ще є багато такого про Україну, що ми не знаємо і не розуміємо. Ми будемо і далі намагатися поширювати наше знання про Україну, щоб ми могли інформувати чужинців про наш народ.

Сьогодні ми прощаємося із школою українознавства і дякуємо всім нашим учителям за їх труд і терпеливість. Також дякуємо нашим батькам, що привозили нас до школи і заставляли нас учитися. Всім вам щира подяка!

Олеся Коновал

Голова корпорації одумівської оселі "Україна" Борис Яремченко промовляє на річних зборах уділовців. Біля нього зліва Іван Данильченко і справа Василь Розаловський.

3-го грудня 1978 р. — Фото О. Пошиванника

МИТРОПОЛИТОВІ ЛИПКІВСЬКОМУ РАДІОПЕРЕДАЧА ОДУМ-У ЧІКАГО ПРИСВЯЧЕНА

Філія ОДУМ-у Чікаго з 1965 року має своє місячні десятихвилинні передачі кожної другої п'ятниці в місяці на передачі п. Самбірських. Кожна передача присвячена якійсь події чи особі та праці філії чи ОДУМ-ові як цілості. Відповідно до теми передачі підбираються пісні чи музика. Дикторами передачі ОДУМ-у Чікаго є активні члени філії. В роках 1977-78 ними були: Валя Скиба, Юрій Завертайло, Віра Коновал, Олексій Пошиванник, Наталя Коновал, Орися Завертайло, Оля Татко, Тарас Коновал і Лариса Яскевич.

Радіопередача філії ОДУМ-у Чікаго 8-го червня 1979 року була присвячена митрополитові-мученикові Української Автокефальної Православної Церкви Василію Липківському. Текст передачі, яку провела Лариса Яскевич, є такий:

"В цьому році минає сорок один рік, коли наsovетській катозрі смертю мученика, закінчив своє земне життя перший митрополит відродженої Української Автокефальної Православної Церкви Василь Липківський. Також смертю закінчили своє життя і два останні митрополити: Мико-

ла Борецький та Іван Павловський та тридцять єпископів, тисячі священиків та мільйони вірних. Найбільшою втратою для українського народу була смерть первоієрарха Української Автокефальної Православної Церкви. Він був не тільки духовним провідником, але й ідеологом відродженої української церкви та великим державним мужем свого поневоленого народу. Для нього вільна українська церква та самостійна Україна було одне — ціле. Він уважав, що без української самостійної церкви не можливо здобути вільну Україну. Церква й українська держава, як показала історія нашого народу, в першу чергу мусять відділітися від жорстокої Москви. Після програних наших Визвольних Змагань, Українська Автокефальна Православна Церква перебрала увесь тягар за відродження нашого народу. Цю місію взяв на себе й очолив митрополит - мученик Василь Липківський.

У першу чергу, була уведена в усіх Богослужбах українська мова. Видатні богослови-науковці переклали на українську мову всі Богослужбові книги. Найвидатніші українські композитори

Леонтович, Стеценко, Кошиць, Яциневич, Гончаров та інші написали музику до літургії, кантів та псалмів. У Богослужбу увідено молитву "За Україну". Церква почала уводити старі українські обряди, звичаї та прикрашати церкви українськими бишквами та іншими народніми прикрасами. Українська Церква повернулася до своїх старих традицій, до часів нашого митрополита Петра Могили. За два роки було украйнізовано біля трьох тисяч парафій. Постала наша рідна єпархія та духівництво. Церква стала не тільки релігійним вогнищем нашого народу, а рівною була центром національного відродження. Українська Автокефальна Православна Церква, як національна церква, не подобалася совєтській владі. Не подобалася їй особливо праця митрополита Василя Липківського. В 1927 році, на вимогу влади, усунуто його з керівництва Церквою. Від того часу і по день арешту в лютому 1938 року Митрополит мешкав на передмісті Києва в тяжких матеріальних, моральних і мешканевих умовах.

Від дня арешту і до цього часу доля митрополита Василя Липківського не є відома. Невимовний біль проймає серце віруючих, коли згадають, що тлінні останки небіжчика поховані мівідомо де, в якійсь братській могилі із тисячами інших замучених комуністичною владою. Кат подбав, щоб майбутня вільна Україна не змогла знайти останки свого Митрополита і поховати його з честью і по закону. Але невмирущий дух Митрополита не вмер. Він живе і вічно буде жити в серцях нашого народу.

В членів ОДУМ-у зродилася думка та ідея побудувати пам'ятник Митрополитові Липківському в українському Пантеоні, праворуч церкви - пам'ятника, у Бавнд Бруці, США. Створено комітет побудови пам'ятника з членів ОДУМ-у та проводу Церкви і розпочато активну діяльність. Видруковано відозву, найкращі скульптори - архітектори працюють над проектом пам'ятника, який в кінці травня був поданий на розгляд комітетові. Вже розпочата збірка фондів на пам'ятник. Листа жертвовавців поміщена в ч. 279 журнала ОДУМ-у "Молода Україна". Прожамо все україн-

Колони одумівок готовуються до дефіляди на Зустрічі ОДУМ-у.

Лондон, 3-го вересня 1978 р. — Фото Ів. Корця

ське громадянство допомогти ОДУМ-ові у цьому величному за- думі, поставити невмирущий па- м'ятник митрополитові відродже- ної Української Автокефальної Православної Церкви Василеві Липківському. Пожертви на па- м'ятник просимо складати в у- правах філій ОДУМ-у.

Частину передачі, присвячену Митрополитові закінчено народ- нім релігійним кантом "Через поле широке", музика Петра Гончарова, яку виконала капела бандуристів імені Тараса Шев-ченка під керівництвом Григорія Китастого.

УСПІХИ ОДУМІВЦІВ

Школа Українознавства при українській православній лара- фії святого Володимира в Чікаго нараховує понад 150 учнів. Бага- то з них належить до молодечих організацій ОДУМ-у, Пласту та СУМ-у. В кожній класі школи українознавства є члени ОДУМ-у.

Цього року закінчили останній рік навчання, десяту класу школи українознавства та дістали а- тестат зрілості й грамоти за дуже добре навчання Олеся Коно- вал і Марта Кохно. П'ятьом від- мінникам, між ними і обом оду- мівкам, Анатолій Дорошенко го-

ловший рідний Українського На- родного Союзу вручив чеки на 25 доларів за іх добрий успіх у навчанні.

З ПРАЦІ ТОРОНТСЬКОЇ ФІЛІЇ ОДУМ-У

(Уривок із звіту)

Звітуюмо за діяльність Торонтської філії ОДУМ-у за останні два роки. Склад управи слідуючий: голова Ірина Поліщук, за-ступник голови Марія Критюк, секретар Віра Харченко, фінансовий референт Петро Критюк, спортивний референт Олександер Лемеза. Попередній голова філії ОДУМ-у в Торонто був Олександер Звірховський. Через те, що йому було тяжко виконувати свої обов'язки, він зрезигнував перед тим, як його головство скінчилось. Ми були примушені скликати збори управи, на яких була вибрана згадана управа. В теперішньому часі висилаємо обіжники строк трьом членам. Було 10 таких обіжників до сього- дні.

Ми організовували забави для молоді. На протязі двох років відбулося десять забав. Ці забави дають нагоду українській молоді забавлятися в українському ото-

ченні. Ми віримо, що ці забави є корині, бо молодь любить гуляти.

Для своїх членів ми організу- вали поїздку покататися на ли- жвах, турнір із бейсболу на оселі "Київ", пікнік на оселі "Київ", відвідували одумівців з колядою, а також помогли панові Білашу помалювати наше приміщення. Молодечі організації міста То- ронто мають лігу з Флор гокей. Торонтська філія спонзорує оду- мівську дружину до цієї ліги. До Різдва наша дружина тримала перше місце.

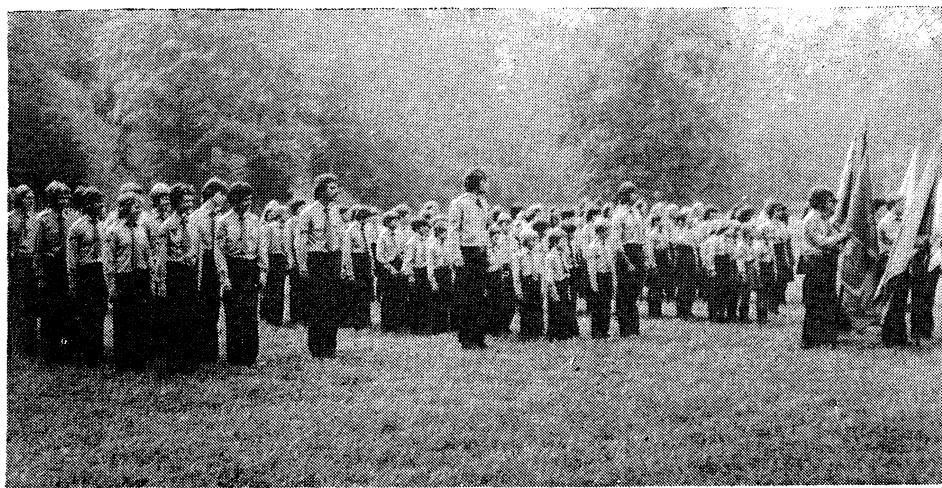
Хочемо зазначити, що члени філії ОДУМ-у Торонто беруть участь в інших ділянках праці ОДУМ-у, а саме: в співочому ансамблі ОДУМ-у і в ансамблі бан- дуристів ім. Гната Хоткевича під керівництвом пані Валентини Ро- дак, в танцювальнім ансамблі "Веснянка" під керівництвом п. Миколи Балдецького, в одумів- ській радіопрограмі "МОЛОДА УКРАЇНА" і в заняттях юного ОДУМ-у. Під час Зустрічей ОД- УМ-у в роках 77-му й 78-му наша філія брала активну участь, особливо в спортивних змаганнях. Старша дружина хлопців отри- мала перше місце у змаганнях цього року. В 1977-му році То- ронтська філія закупила дебен- cher в оселі "Україна". Того ж ро- ку на оселі відбулася "Одумів- ська подяка", на якій управа філії вручила відзнаки і склала привіт основоположникам оселі.

Також звертаємо увагу на те, що ми активні в українському громадському житті. При нашій церкві, під час Служби Божої, деякі одумівці читають Апостола, ми беремо участь у панахидах, в Єпархіальних з'їздах та у вітанні Владик. На українських імпрезах, наприклад, у Святі Державності, Дніві Молоді, тижні Пласти, на бенкеті Сумівської Сім'ї та ін. Ми завжди підтримуємо україн- ців продовжувати наше етнічне життя в Канаді.

Також хочемо підкреслити, що більшість членів філії Торонто вчиться в університетах, коле- джах, а деякі працюють. Це все обмежує нашу працю в одумів- ській родині. Ми надіємось, що цей звіт доказує Вам, що ми щось справді робимо.

20 січня 1979 р.

Віра Харченко — секретар
Ірина Поліщук — голова

Одумівські відділи на зустрічі ОДУМ-у з українським громадянством.

Оселя "Україна", 3-го вересня 1978 р.

ТЕРНОВА ГРА

29 червня 1978 р. під час табору виховників на оселі "Україна" мали цікаву теренову гру. Весь табір був поділений на дві дружини: А — старші хлопці і молодші дівчата та Б — молодші хлопці і старші дівчата.

Я був у дружині Б і наш прапор був коло великого будинку. Дружина А мала свій прапор біля лісу. Кожна дружина мала свій пароль. Треба було перейти умовний кордон і викрасти прапор іншої групи. Для цього треба бути розумним, мати добрий слух і треба швидко бігати.

Гра відбувалася вночі. Скінчилося тим, що дружина А виграла.

Дмитро Ноженко
Лондон, Онт.

ДЕНЬ НА ТАБОРІ ВИХОВНИКІВ

Свіже повітря, зелена трава і темні ліси це деякі характеристики нашої оселі. Коли ніч на дійде, лише цвіркуні співають їхні веселі пісні. Зірки блищають як алмази, а хлопці вищать ніби хтось іх ріже.

Соняшний промінь розбуджує мене. Тихо, тихо лише пташки співають. Шатра вогкі від туману.

Рантом тиша порушується свистками бунчужного. "Руханка!" Вибігаємо з шатер на росяну траву. Мерзнуть пальці. Волосся в хлопців стирчить, дівчата заспани. Після руханки вмиваємося,

надіваємо однострої. Тихенько чекаємо на три свистки. Швидко біжимо на збірку, бо маємо тільки 10 секунд. Після збірки біжимо до кухні. Слина покотилася, як побачили перед собою смачний сніданок. Команда сидить близько мене.

Після сніданку приготовляємося до інспекції! Команда пильно дивиться, щоб знайти бруд чи погано застелене ліжко. Тоді маємо гутірки, займаємося спортом, робимо домашні завдання.

Вечеря завжди теж смачна.

По вечере дивимось часом на фільми, але переважно робимо домашні завдання. Тоді надходить час нічної тиші... Співаемо "Ніч вже йде..." і всі збираються спати. Знову можна чути, як співають цвіркуні і як сміються хлопці.

Оля Шевченко
Лондон, Онт.

ПЕРШИЙ ДЕНЬ НА ТАБОРІ

Ми виїхали з дому (Трентон, Н. Дж.) о першій годині дня. Переочували в Рочестері, а на другий день, в суботу вранці виїхали з Рочестера і після обіду приїхали на оселю "Україна". Шатра вже були поставлені.

Коли всі таборяни приїхали, команда розділила нас на гуртки. Всі позаносили свої речі до шатер та ловкладалися. Після цього почалася наша праця

в таборі виховників. Перша гутірка була про одумівську пресу. Опісля мали Службу Божу.

Перед і після вечери ми мали трохи вільний час. Перед підвічірком зняли пралори. Співом "Ніч вже йде" закінчився перший день табору.

Ліда Хоменко
Трентон, Н. Дж.

НАШ БАЗАР

На наших сходинах філії ОДУМ-у в Трентоні ми рішили зібрати гроші на будівельний фонд нашої церкви та одержати грамоту. Це було тільки чотири тижні перед Великоднем. Спочатку ми боялися, бо це було для нас щось нове.

Ми поїхали до української крамниці і накупили різні речі: писанки, картки, кераміку, хустки тощо. В неділю, два тижні перед Великоднем, ми відкрили базар в залі нашої церкви. Люди були захоплені і купували речі, але всього продати в цей день ми не змогли, тому прийшлося продовжувати базар ще й на другу неділю. Всього таки не продали, але як все було підражовано, то виявилось, що ми заробили 80 доларів.

На наше храмове свято (св. Юрія Переможця) я мав честь в імені філії дістати грамоту від священика перед усіма присутніми. Священик сказав, що йому було дуже приємно, що молоді люди зорганізовані в ОДУМ-і не лише цікавляться нашою церквою, але також допомагають її будувати.

Гриць Кревсун
Трентон, Н. Дж.

ПОПРАВКА

"Слово на Святі Мами" надруковане в червневім числі журнала (ч. 279), написав учитель 6-ої класи школи ім. Т. Шевченка при катедрі св. Володимира в Торонто Віктор Павленко, а прочитала учениця Оксана Родак.

У хаті кожного одумівця повинен бути журнал

"МОЛОДА УКРАЇНА"

ОДУМІВЦІ ВЧАТЬСЯ

Прізвище та ім'я	Університет чи Каледж	Рік	Відділ або фах
Левченко Віктор	Віскандський Університет	9	хемічний
Левченко Ніна	Кутстравн Стейт Каледж	3	комерційний
Фат Таня	Нью Гемпшир Каледж	2	фасонова комерція
Гуща Аніта	Тейлор Інститут	2	фасонова індустрія
Киріченко Павло	Моревін Каледж	3	музичний
Глаголь Павло	Рутгерський Університет	2	хемічний
Лупул Олександра	Ніягарський Каледж	2	радіомовлення

Цей додаток до списку в травневім числі журнала подав Євген Кальман. Дальші інформації чи уточнення надсилати до "Молодої України".

ВИХОВНО-ВІДПОЧИНКОВИЙ ТАБІР ЮНОГО ОДУМ-У В КАНАДІ

відбудеться цього року

від 22-го липня до 4-го серпня
на одумівській Оселі "Україна"
біля Лондону.

За інформаціями та аплікаціями
звертатися:

ODUM CAMP

26 Sanderson Road, Rexdale, Ont. M9V 1C7
Tel. 742-3181

ЦЬОГОРІЧНИЙ ТАБІР ОДУМ-У В МІННЕСОТИ

відбудеться

від суботи 28 липня до суботи 11 серпня
В СІБЛЕЙ СТЕЙТ ПАРК, МІННЕСОТА

Запрошується до участі в таборі наші сусідні і далекі філії та всі бажаючі юн. одумівці
від 8 до 17 років

Зголосуватися на адресу:

ODUM/AAYUD, c/o A. Lysyj
4004 Roanoke Circle
Minneapolis, MN 55422, USA

ТАБОРИ ОДУМ-У

в літнім сезоні 1979 року

оселя ОДУМ-у "КІЇВ", Аккорд, Нью Йорк

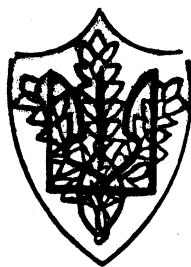
- a) Відпочинково-виховні табори — від 14-го липня до 4-го серпня
- b) Мандрівничий табір для юнацтва — від 4-го до 11-го серпня
- c) Табір гри на бандурі — від 11-го до 25-го серпня
- d) Табір II-ої одумівської проби — від 25-го до 30-го серпня

У справах додаткових інформацій, просимо звертатися до місцевих філій, або безпосередньо листовно на адресу оселі ОДУМ-у:

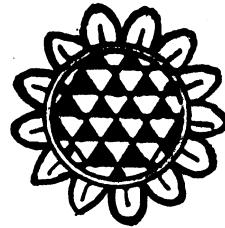
ODUM CENTER
P. O. Box 40, RFD No. 1.—Accord, N. Y. 12404

СПОРТОВИЙ ТАБІР

В дніях від 19-го до 25-го серпня б.р. на оселі "Україна" відбудеться спортивний табір для молоді віком від 12 до 16 років. Комендант табору В. Піденко СВП. Кошт — \$75.00 за один тиждень від учасника. Ціль табору: 1. ознайомити учасників з досягненнями українських чемпіонів. 2. Витворити зацікавлення в спорти. 3. Навчити тaborян любити спорт. 4. Дати можливість учасникам виявити свої здібності в різних ділянках спорту. За інформаціями звертатися до 30-го червня місяця. Телефони в Торонті: 444-3042, 889-0640.

СТОРІНКА ЮНОГО ОДУМУ

У КОЖНОМУ КРАЇ СИМВОЛОМ є КВІТКА...
А НА ВКРАЇНІ — СОНЯШНИК
ХТО Я?

Ю. КЛЕН

До сонця я підхожий
І сонце я люблю.
За сонцем повертаю
Я голову свою.
Стою стрункий, високий
В зелених шатах я
І золотом убрана
Голівонька моя.

**

По небу сонечко ходило,
І промінь сонечко згубило,
З жалю сковалось
за хмаринку,
А промінь — сонячна іскринка —
В саду серед квіток упав
І жовтим соняшником став.

Оксана Забужко

11 років

СОНЯШНИК

Любим соняшник за те,
Що так соняшно цвіте,
Любити сонце золоте,
І за ним усюди йде!

Ранком дивиться на схід,
А як зверне на обід,
Піднімає вгору цвіт,
Все за сонце — слід-у-слід.

І як сонце спатки йде,
Аж за обрій проведе,
І сам тужливо ранку жде,
Поки сонце знов зійде.

Олександр Кобець

У ЛІСІ

... Боже, як чудово довкола! Тиша, сонечко гріє лагідно, хилячися вже до заходу. Старі дуби стоять простягаючи вгору свої могутні рамена і гріються до сонця. Лише задумана береза над яром посумніла і мов золоті сльози без вітру ронить до долу свої пожовклі листочки: кап, кап, кап! Жовна*) застукала в конарі**). Капають від часу до часу на пів достиглі жолуді з дубів, і лише десь-колись ледве чутно долетить до цього відлюдного сховища голос бляшаного дзвінка на шиї у корови, що пасеться десь за битою дорогою, в зубрянському зрубі. Діти, самі того не спостерігши, затихли, слухають легесенького хрускоту огнища, озираються довкола широко витріщеними оченятами, в яких із під грубої кори міського зіпсуття, передчасного сиртства, нужди і занедбання проблискує щира радість, ще хвилеве, але чисте щастя, яким надихає людську душу гарна природа. Ось маленька, жовтава лісова мишка вибігла зі своєї норки, приваблена теплом і лісовою тишею, сіла на пні під густим корчам ліщини і нараз немов закаменіла, вперши оченята в невиданий досі кривавий блиск горючого огнища. Потім піднесла до мордочки свої дрібні оксамитні лапки, немов би хотіла близче придивитися дивному явищу, та нарешті живо рухаючи білими вусиками вскочила на лісовий корч, ухопила навислий на гілляці горіх і моментально сковалася зі здобиччю в своїй норці. Діти з німмім подивом гляділи на прегарного звірика, але ніхто не поважився крикнути, тим менше кидати за ним патики, або сполосити його. Пошо по-лошити? Адже воно не робить нікому нічого злого, та й діти також у тій хвилі не хотіли робити нікому нічого злого.

Іван Франко

*) жовна — дятел

**) конар — гілка

НАХИЛЕНИЙ СОНЯШНИК

Для соняшника завжди сонце любе,
Він тільки й знає прямувати за ним.
Та низько хилиться золоточубий,
Як плинуть хмари в небі дощовім.

Тоді він оглядає лан широкий
І бачить землю рідну і просту,
З якої він бере живлячі соки,
З якої зводиться у висоту.

Схиляється покірно головою,
Поклоном просить вибачить йому
За те, що він логожою порою
Всміхається лиш сонцю одному.

Валентина Ткаченко

ЗАКІНЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РОКУ

Цього року, 18-го червня я закінчила 1-ий рік Курсів Українознавства при катедрі св. Володимира у Торонті. Спчатку була Служба Божа у церкві, а тоді було роздавання свідоцтв. Я дістала першу нагороду за те, що добре вчилася. Перша нагорода була — золотий тризуб, а друга нагорода була — дерев'яний тризуб, який мав українські різьблені взори на ньому. Тоді нам учителі побажали, щоб ми гарно провели вакації і щоб читали українські книжки.

Світлана Ліщина
Торонто

Юна одумівка Наташка Лебединська під час вручення квітів Валентину Морозові від молодіжних організацій м. Торонта на банкеті 9- червня 1979 р.

Фото Ів. Корця

Гурток "Лілеї" з вінками на головах на виховно-відпочинковім таборі ім. М. Грушевського.

Оселя "Україна". Літо 1978 р.

**У СПРАВІ КОНКУРСУ ДЛЯ МОЛОДІ
ФУНДАЦІЇ МАРУСІ БЕК**

Комітет конкурсу для молоді "У пошукуванні України в англомовних виданнях" фундації Марусі Бек відбув спільне засідання із жюрі, на якому було передано збірники учасників конкурсу голові жюрі Володимирові Баранові. Жюрі буде працювати у такому складі: В. Баран — Голова, члени — В. Андрушків, Т. Гаєцький, І. Галич, З. Дяків, Т. Розгін, В. Савчук. На засіданні обговорено правила та критерії для присудження нагород. Ухвалено, що жюрі мусить закінчити працю й дати своє рішення комітетові перед 1-им вересня 1979 р. Рішення жюрі у присудженні нагород буде негайно проголошено у пресі, а нагороди переслані поштою.

Комітет звертається до тих учасників конкурсу, котрі не подали даних про себе, посилаючи збірники, вислати їх в найближчому часі на адресу голови комітету, щоб можна було подати їх у пресі разом з ім'ям нагородженого.

Перший рік конкурсу виказав великий конструктивний вплив на молодь, про що свідчать їхні листи. Один з учасників пише: "Минулого року, коли д-р Маруся Бек відвідала українську громаду в Лос Анджелес, під час свята Державності, я мав приємність запізнати її. Д-р Бек заохотила мене брати участь у конкурсі. Хоч це трудна й довга праця, я вирішив брати участь... Ніколи я не сподівався, що так багато пишеться про Україну в англомовній пресі. Щойно після цього, як я почав пильно слідкувати за українською в інших джерелах, крім газет та журналів, я побачив, яка велика кількість матеріалу постійно пишеться в різних публікаціях, почавши від місцевої маленької газетки до найважливіших державних документів... Я навчився краще робити досліди, що є дуже корисне для мене". (Вийнятки зроблені з його двох листів).

Велика й блискуча праця виконана молоддю для цього конкурсу, дала підставу комітетові продовжувати його. Ухвалено проголосити зносу конкурс на 1980 рік з деякими змінами, про що буде поінформовано ще перед його проголошенням.

За Комітет:

Марія Гарасевич — Голова
Христина Юзич — Секретар
Іван Бек — фінансовий Референт

Не той патріот, хто каже "Люблю Україну", а той, хто своїм щоденним життям, науковими, економічними, духовними, політичними і збройними заходами допомагає українському народові вірватись з останньої колоніальної "тюрми народів".

Роман Рахманний
1978

Іван БАГРЯНИЙ

ШВАЧКА

Проснувалось сонечко крізь ігольне вушко
І лягає лиштвою в хрестики й хрести...
Дівчина замріяна, дівчина-манушка
Умудрилась в вушко всесвіт протягти.

Синіми спіралями, барвами-кольорами
Ходить-ходить хвилями втіха, як вино.
Перстень і наперсток чіткими переборами
Промінь пересріблює крізь мале вікно.

Над дивною ношею золотою прошвою,
Срібною порошою квітнуть пелюстки.
Усмішкою дальньою, згадкою хорошою
Поснувались втомлені помахи руки.

Ой, летять два соколи з зорями високими.
Ой, летять закохані через дивний сад, —
Зачепили крильцями гей налитий соками,
Як уста закохані, спілly виноград...

Опадають промені золотою прошвою...
Срібною порошою квітнуть пелюстки...

Усмішкою дальньою, згадкою хорошою
Поснувались втомлені помахи руки.

А навшпиньки легінь десь — і тріпоче
листом, —
Ніби гість здивований, дивиться здаля
На підкову чорну,
і на разок намиста,
На дівча убоге, як на доньку короля.

З ранку і до вечора... і доки буде сила...
На чужому-людському — то ж моя печать!
Дум безкрайх нитку утома одкусила, —
Не впіймати кінчики, нитку не стачать.

1928

Національне відродження — найглибший з усіх духовних процесів. Це явище багатоплянове й багатошарове, воно може виявитись у тисячах форм. Ніхто не зможе всіх їх передбачити і сплести настільки широкий невід, щоб охопити процес в усій його ширині. Ваші греблі міцні і надійні, але вони стоять на сухому. Весняні води просто оминули їх і знайшли нові русла. Ваші шлягбавми закриті, але вони нікого не спиняють — бо траси давно пролягли збоку від них. Національне відродження є процесом, що має практично необмежені ресурси, бо національне почуття живе в душіожної людини — навіть тієї, яка, здавалося б, давно умерла духово.

Валентин Мороз

Ставайте членами корпорації відпочинкової оселі "Україна"

N. - J. SPIVAK LTD.

R. R. I.

LONDON, ONTARIO

(Pre-mix concrete)

КРЕДИТОВИЙ СОЮЗ

- Платить за пляни різні щаднич. **7-8½ %**
- Дає малі і великі особисті і моргеджові позички, в міру можливостей
- Має життєву асекурацію на заощадження до \$ 2.000 на позички до \$10.000 після вимог КЮМІС
- Має чеки особисті даром і для подорожуючих
- Приймає оплати за газ, електрику, телефон і воду даром
- Дає різні фінансові поради
- Дає пашпортові гарантії
- Дає добру, точну, чесну і вчасну обслугу
- Дає добре кредитові звіти
- 27 років на службі Рідного Народу
- Вступайте в члени і щадіть ще ніж Вам треба позички, малої чи великої
- Позичайте на догідні сплати і низькі відсотки.

SO-USE CREDIT UNION LTD.

406 Bathurst St.
Toronto, Ont. M5T 2S6
Tel.: 363-3994

BRANCH OFFICE:

2258 Bloor St. West
Toronto, Ont. M6S 1N9
Tel. 763-5575

ГУМОР

**

Чоловік до адвоката:

- А скажіть, чи дурнота є мотивом до розводу?
- А що, у вас із жінкою щось не тес...
- Та ні, я дурний, що на ній оженився.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД

"МОЛОДОЇ УКРАЇНИ"

ЖЕРТВУВАЛИ:

О. Лисик, Ошава, Онт., Канада	\$7.50
М. Кольман, Гамільтон, Онт., Канада	2.50
Таня Кашуба, Сванстон, США	2.50

ПРИЄДНАЛИ НОВИХ ПРЕДПЛАТИКІВ

Зіна Йорець, Торонто	1
----------------------	---

Всім Вам щиро дякуємо.

Ред. і адмін. "М. У."

— Звідкіля йдеш такий запла-
кананий?

- Від зубного.
- Скільки ж він вирвал?...
- 27 доларів.

♥

Один від одного купує собаку.

- Скільки хочеш?
- Сто доларів.
- А чи не можна б половину?
- О, ні, я продаю собаку ці-
лою.

**

Шукаючий роботи до робото-
давця:

- А яка тижнева платня?
- Сто двадцять доларів, а ліз-
ніше більше.
- Ну то дякую. Я прийду піз-
ніше.

**

Чоловік до жінки з жахом:

- Клич лікаря — я проковтнув запонку.
- Хоч раз знатимеш, де вона є, — жінка вдоволено.

**

Пасажир до кондуктора потягу:

- Потяг знову спізнюються на три години...
- Не турбуйтесь, — заспокоює кондуктор. — Квиток дійсний на три доби.

**

Мама до доні:

- Де твій сором? Більшість твоїх подруг уже й порозводилися, а ти ще й раз заміж не вийшла.

ROCHESTER FURNITURE CO. LTD.

ТРИ ВЕЛИКІ КРАМНИЦІ

Великий вибір хатніх меблів:
віталень, спалень, ідалень,
холодильники, пральні
машини, електричні і
газові печі, телеві-
зори, радіо.

TORONTO CENTRAL

423 College St. W. - Tel. 364-1434

TORONTO WEST

1121 Dundas St. W. - Tel. 535-1188

MISSISSAUGA

2150 Dundas St. E. - Tel. 276-4390

АРКА ЗАХІД

2282 Bloor Street West

Toronto 9, Ontario

Tel.: 762-8751

В нас можна набути книжки,
українські часописи та жур-
нали, пластинки, друкарські
машинки, різьбу та кераміку,
полотна, нитки і вишивки.

Маємо великий вибір дарун-
ків на різні окazii.

Просимо ласкаво нас відвідати!

**

Пояснення на роботі.

— Не був на роботі три дні то-
му, що з кумом трошки випили,
а потім три дні похмілялися.
Краще гірка правда, ніж улесли-
ва брехня.

**

Лікар повернув пацієнтові йо-
го недобрий чек з допискою:

“Ваш чек недобрий — повер-
нувся з банку”.

Пацієнт відповів: “Не дивуй-
тесь. Моя хвороба, яку ви лікува-
ли, так само повернулася”.

MR. N. HAWRYSCHE
16 INDIAN ROAD CR.
TORONTO, ONT.
M6P 2E8

/ COMPL /

Ціна 1.00 дол.
в США і Канаді

If not delivered please return to:

МОЛОДА УКРАЇНА
Box 40, Postal Station "M"
TORONTO, ONT., CANADA
M6S 4T2

Concrete Forming London Ltd.

LONDON, ONTARIO

(Foundations and floors.)

УКРАЇНСЬКА ФІРМА
ОПАЛОВОЇ ОЛИВИ

ALASKA Fuel Ltd.

2438 St. Clair Ave. West
Toronto, Ont.
M6N 1L2

24-годинна скора і солідна
обслуга!

Чищення і naprawа форнесів
безплатна.

Телефонуйте вдень і вночі!

Tel.: 769-4133
769-4134

Обслуга гарантована!

Е. ДУМИН

пропонує

ВЕЛИКИЙ ВИБІР
чоловічих, студентських
і хлоп'ячих костюмів

як також різних фасонів
і кольорів
СОРОЧКИ.

550 QUEEN STREET WEST

Toronto, Ontario

Tel.: 364-4726

Увага!

КУПУЙТЕ ЗБІРКУ ПОЕЗІЙ

МИХАЙЛА СИТНИКА

ЦВІТ ПАПОРОТИ

Крім поезій, до збірки входять: стаття про творчість поета М. Вірного і бібліографія творів поета, складена інж. І. Лучковим.

Ціна книжки у твердій обкладинці \$6.50, у звичайній — \$5.00.

Замовлення з належною сумою слати на адресу:

Mr. H. KALMAN
376 Green Lane
Ewing, N. J. 08638, USA

ALEX ELECTRIC LTD,
ALEX SCHIDOWKA

Industrial — Commercial — Residential

London, Ontario

Tel: 439 - 6747

ДО УВАГИ БАНДУРИСТІВ

Якщо ви потребуєте чехол на бандуру,
можете замовити його у нас.

Висилайте розмір бандури і 25 дол. завдатку.
Повна ціна чохла 40 дол. За два тижні ви дістанете його.

Маю також тверду протекцію для струн.

Замовлення присилати на адресу:

Mr. W. MURHA
17179 Woodbine
Detroit, Mich. 48219, USA
Tel. 1-313-533-7197